

GERÇEĞE DOĞRU

zafer

BİLİM-ARAŞTIRMA • KÜLTÜR-SANAT DERGİSİ

578. SAYI ŞUBAT
2025

FİYAT:
85TL

BİLGİSAYARLI GÖRÜ:
YAPAY ZEKÂNIN GÖZLERİ

SAĞLIKLI BİR AİLE
OLUŞTURMAK VE SÜRDÜRMEK

KALBİNİ ÖZGÜR BIRAK

OSMANLI'DA ÇİÇEKLERİN
İNCE MEŞAJLARI

BASINÇ ÖLÇEN
KUTUP AYISI

BEKLENEN
MEHDİ

KUR'AN ECZANESİNDEN

İSLAM ÂLEMİNE REÇETE

**Abone olarak
Zafer ve Arkadaş Çocuk
dergilerimize destek olan
siz dostlarımıza
çok teşekkür ediyoruz.**

GERÇEĞE DOĞRU
zafer
BİLİM-ARAŞTIRMA • KÜLTÜR-SANAT DERGİSİ

Yeryüzü, Yıldızlar ve İkisi Arasında Yarattığı Sayısız Şey ile
ARKADAŞ
Çocuk Dergisi

**Zafer Dergisi
İletişim Bilgileri**
abone@zaferdergisi.com
0 549 505 60 01 - 02 - 03

Sizlerle Şubat 2025

Merhaba değerli dostlarımız,

Ahırzamandayız. Zaman ve olaylar o kadar çabuk akıyor ki, yetişmek, takip etmek çok zor. Önceden komşuya, sokağa, mahalleye kadar açılan gözümüz, kulağımız şimdi tüm dünyaya açılıyor. Artık dikkatle adım atmanın, her şeyi eleyerek seçmenin önemi daha da büyük.

İnsanı harekete geçiren motor gibi duyguları var. Bunlardan en güçlü olanlarından birisi de şüphesiz merak duygumuz. Halimiz, son derece aç ve önünde cazip yemekler dizilmiş bir insanın hali gibi... Merak açıyoruz; her şeye ulaşmak, her şeyden haberdar olmak istiyoruz.

Merak edilen konulardan biri de ahırzaman olayları. İçinde miyiz, ne kadarı gerçekleşti, bundan sonra neler olacak, nasıl olacak... derken önümüze çok fazla içerik çıkıyor. Biz de birkaç aydır bu konulardaki rivayetleri ele alan ve bu rivayetlerin doğru anlaşılmasına katkı yapacak yazılara yer verdik. Çünkü bu hadiselerin ayet, hadis ve İslâmî kaynakları esas olarak anlatılmasına ve anlaşılmasına ihtiyaç vardı. Özellikle sosyal medyada ahırzaman hadiseleriyle ilgili konuları, diğer dinlerin kaynaklarıyla açıklayan içerikler, bizim kendi kaynaklarımızdan bu meseleleri aktarmamızı ve açıklamamızı gerekli kıldı. Zaten okuyucularımızın dönüşleri de doğru yaptığımızı gösterdi.

...
Bir konu da Kur'an'ın mucize oluşuyla ilgili. Prof. Dr. Niyazi Beki hocamız bu konuyu

merkeze alarak yazdığı yazılarda, Kur'an ayetlerinin ve kelimelerinin, gerek anlam gerekse sıra ve yer bakımından nasıl bilerek ve kasıtlı olarak yerleştirildiğini gösterdi. Kur'an kelimeleri sayı, sıra ve Kur'an'ın bütününde öyle bir ilimle yerleştirilmiş ki, bunu Allah'tan başka kimse yapamaz. O yazılardaki tespitlerde, Kur'an'ın mucizeliğini gözle görmüş olduk. Madem Kur'an'a ait en küçük ayrıntı bile önemli ve büyüktür; biz de bu yazıları vermekle çok önemli bir vazifeyi ifa etmiş olduk. Artık kayıtlara geçen bu yazılar, içerik üretenele de önemli bir kaynak teşkil edecek inşaallah...

...
Ramazan'a da sayılı günler kaldı. Şimdi-den Ramazanınızı tebrik ediyor, dualarınızı bekliyoruz.

Şubat sayımızın hazırlığında başta yazarlarımız olarak emeği geçen herkese ve abone olarak destek olan, dergilerimizin yaşamasına vesile olan siz değerli dostlarımız abonelerimize çok teşekkür ve dua ediyoruz.

...
Not olarak belirtelim: Zafer ve Arkadaş Dergilerimizden alıntı yapmak için izin isteyenler oluyor. Evet, gerek sosyal medyada, gerekse web sitelerinizde paylaşabilirsiniz. Elbette dergilerimizden alındığını belirtirseniz memnun oluruz:)

...
Gayret, çalışmak, sefer bizim; zafer Allah'ındır...❖

— Editör

içindekiler

8 Bilgisayarlı Görü: Yapay Zekanın Gözleri
SEZER FİLİZ

10 Kitap / Bir Hatıra
ABDÜLKADİR ŞEN

12 Hayat Yolda Olmaktır
PROF. DR. KEMAL SAYAR

14 Ölümü Sanatla Anlatmak
DOÇ. DR. RASİM SOYLU

15 "Ölüm Gelir Size Ulaşır"
ZİYA KESRİKLİOĞLU

16 Osmanlı'da Çiçeklerle Verilmek
İstenecek İnce Mesajlar
PROF. DR. FATİH SATIL

17 Mısraların Anlam Yüklü Dünyası
MEHMET KERİMOĞLU

18 Liderler Topluluğu
ÖMER GÜNDOĞDU

20 Kur'an Eczanesinden İslam Âlemine
Reçete / Çağlar Ötesi Bir Hutbe:
Hutbe-i Şâmiye
PROF. DR. ŞADİ EREN

23 Rehber Şahsiyetler
PROF. DR. ALAADDİN BAŞAR

24 Alkolün Damlası Dahî Zararlı
PROF. DR. SEFA SAYGILI

26 Başkalarının Anneleri / Hayalin İçinden
Öyküler
HÜSEYİN BURAK UÇAR

28 Numuneler ve Gölgeler / Tefekkürname
MEHMET SİNAN

30 Kalbini Özgür Bırak
SELİM GÜNDÜZALP

32 Taşları Yemek Serbest
İBRAHİM KÖROĞLU

34 Basınç Ölçen Kutup Ayısı
ELİF E. BAYRAKTAR

36 Vücut Kollarının Önemi ve Fonksiyonları
PROF. DR. Ş. HAKAN ATALGIN

38 Felak, Nas Sureleri ve İslam Âleminin
Tarihî Hayat Safhaları / Kur'an Allah'ın
Mucize Kelamıdır
PROF. DR. NİYAZİ BEKİ

42 Allah Bizim Ne Yapacağımızı
Bilmiyor mu?
PROF. DR. ÂDEM TATLI

44 İşaret Fişegi
GAMZE KOÇ

46 Erin Sümeyye Fannoun'un
Hidayet Yolculuğu
AYTEN YADİĞÂR

49 Her Şeye Bedel Bâki Bir Sevgili
ÖMER SEVİNÇGÜL

50 Dünya ve Ahiret İçin Kişisel Gelişim
DOÇ. DR. M. SAİD YILDIZ

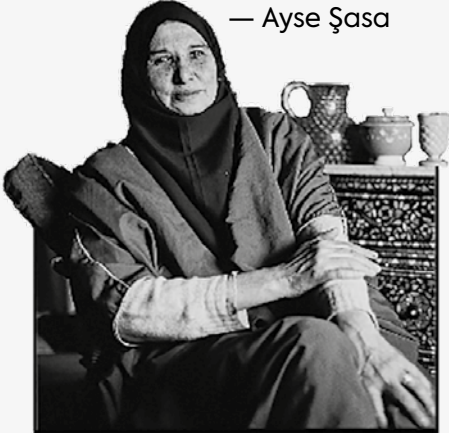
52 Beklenen Mehdi
YUSUF YALÇIN

56 Sağlıklı Bir Aile Ortamı Oluşturmak ve
Sürdürmek İçin Öneriler / "Kocam iyi bir
insan ancak evlatlarımızın yetişmesinde
maddiyattan öte pek bir rolü yok.
Oğlumun ve kızlarımın, babalarını bir
banka olarak görmelerinden rahatsızım."
**FEYZULLAH AKDAĞ
PSİKOLOJİK DANIŞMAN**

59 Karikatür / Hal Dili
OSMAN SUROĞLU

Başkalarının yaşamlarına
ayak uyduramayacak kadar
kendimle doluyum.

— Ayşe Şasa

Cenâb-ı Hak (cc) buyuruyor:
“Müminler ancak kardeşirler, öyleyse
iki kardeşinizin arasını düzeltin, Allah’a
itaatsizlikten sakının ki rahmetine mazhar
olasınız.”

(Hucurat Suresi, 10)

Enes b. Mâlik’ten (ra) rivayet edildiğine göre, Hz.
Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur:
“Sizden biriniz kendisi için istediğini mümin
kardeşi için de istemedikçe gerçek anlamda
iman etmiş olmaz.”

(Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 59)

Bu fânî insanı ebede namzed eden ve ezeli
ve ebedî bir zâta muhatap ve dost yapan,
bilbedâhe, rahmettir.

— Bediüzzaman, Sözlere, 22

Bir şehirde en önemli üç şey; kanalizasyon,
hamam ve kütüphanedir. Çünkü kanalizas-
yon şehrin kirini, hamam bedeninin kirini ve
kütüphaneler de ruhun kirini temizler.

— Fatih Sultan Mehmet Han

Hz. Mevlânâ ne güzel buyuruyor:
Her zahmete kızmakta, öfkelenmektesin.
Her terbiyesize kin gütmektesin.
Peki ama cilâlanmadan nasıl ayna
olacaksın?..
Ay geceden ürkmediği, karanlıklardan
kaçmadığı içindir ki nurlandı, ışık
saçmaya başladı. Gül de o güzel kokuyu,
diken ile hoş geçindiği için kazandı.

Dert birdir.
Sızlanırsan iki olur.

— Prof. Dr. Saadettin Ökten

Erdem Bayazıt’ın üç öğüdü:

- Müslüman yüreklerin gücü imanların-
dan gelir, kalbini inançla güçlendirir.
- Umumi bir seferberliğe muhtacız, buna
uyduğumuz gün dünya İslâm’ın kudretini
anlayacaktır.
- Dağ ne kadar yüce olursa olsun, yol
onun üstünden aşar.

Çalabın dünyasında yüz bin türlü sevgi var,
Kabul et kendi özüne hangisi layıktır...

— Yunus Emre

Aşk isterim, aşk olsun isterim,
Yaşamının sonu, ölümün başlangıcı.

— Turgut Uyar

Hafız-ı Şirazî, huzurun formülünü böyle
veriyor:
Dağın fikirlerden vazgeç de, zihnini bir
yere topla. Malûmdur ki, şeytan gitmeden
melek gelmez.

Güler yüz zayıflığın değil, insan olmaktan
korkmayacak gerçek güce sahip olmanın,
olgun insan olmanın ifadesidir.

— Doğan Cüceloğlu

Dil olmaz ise kültür olmaz.
Kültür olmaz ise kimlik olmaz.
Kimlik olmaz ise haysiyet, şeref olmaz.
Dil bir milletin şerefidir, ancak şerefini ko-
ruyan milletler dünyada ciddiye alınır.

— Prof. Dr. Oktay Sinanoğlu

Karakter büyük anlarda kendini gösterir,
ama küçük anlarda oluşur...

— P. Brooks

Ben iman etmiş bir kişi olarak
ümidin insanıyım.

— Teoman Duralı

Öğretmen olarak yaptığım gözlemler
sonucunda insan dehasını körelten en
büyük etkenlerin korku ve kendinden
kuşku duymak olduğunu gördüm.
Öğrencilerimin cevapları bilmelerine
rağmen bunu söyleme yürekliğini
göstermediklerini izlemek acıydı. Oysa
gerçek dünyada, akıllı olanlar değil
cesurlar ilerler.

— Robert T. Kiyosaki

Oku, şayet sana bir hisli yürek lâzımsa;
Oku, zira onu yazdım, iki söz yazdımsa.

— Mehmet Akif Ersoy

Evdeki en büyük uğraşım kitap okumak.
İçimdeki sürekli kaynaşmayı dış etkilerle
bastırmaya çalışıyorum. Kullanabildiğim
tek dış etki ise okumak, yalnızca okumak.
En çok okumanın yardımı dokunuyor
bana; heyecan, zevk, acı...

— Dostoyevski

Pikselden anlam çıkarmak

Bilgisayarlı Görü: Yapay Zekanın Gözleri

SEZER FİLİZ

BİLGİSAYARLI görü (computer vision) sistemleri, insan beyninin nesnelere tanımlama ve sınıflandırma yeteneklerini taklit etmek için yapay zeka teknolojilerini kullanır. Yapay zekanın en heyecan verici ve hızlı gelişen alanlarından biri olan bilgisayarlı görü, makinelerin insan gözünün algıladığı dünyayı anlayabilmesini sağlamak amacıyla geliştirilmiş bir teknolojidir. Bilgisayarlı görü, görsel verileri işleyerek, bu veriler üzerinden anlam çıkarmayı ve kararlar almayı hedefler. İnsanlar için oldukça kolay bir beceri olan görsel algılama, makineler için karmaşık bir süreçtir. İnsanoğluna verilen görme sistemi, bir resimdeki her bir yaprağın şeklini ve yarı saydamlığını, yüzeyinde oynayan ince ışık ve gölgelendirme desenleri aracılığıyla anlayabilir ve her çiçeği arka planından kolayca ayırabilir. Ancak son yıllarda, YZ ve derin öğrenme teknolojilerindeki gelişmeler sayesinde, bilgisayarlı görü alanında kayda değer ilerlemeler görülmektedir.

BİLGİSAYARLI GÖRÜ NEDİR?

Bilgisayarlı görü, bilgisayarın görsel dünyayı anlamasını sağlayan bir alan olarak tanımlanabilir. Bu süreç, görüntülerin sayısal veriler olarak analiz edilmesini ihtiva eder. Gözlemler, sensörler veya kameralar aracılığıyla elde edilen görüntüler (örneğin, fotoğraflar, videolar) işlenir, yorumlanır ve bu bilgilerle makineler çeşitli görevler gerçekleştirir. Bilgisayarlı görü, derin öğrenme, makine öğrenimi ve görüntü işleme tekniklerini birleştirerek, görüntüleri tanıma, sınıflandırma ve analiz etme yeteneği sağlar.

TEMEL ÇALIŞMA PRENSİPLERİ

Bilgisayarın gördüğü aslında resmin bü-

yüklüğüne göre boyutları değişen bir matrisin ibarettir. Matrisin her bir hücrene piksel denir. Piksel, dijital bir görüntünün satır ve sütun şeklindeki 2-boyutlu matrisin her elemanını tanımlar. Renkli resim için kırmızı, yeşil ve mavi renkleri belirten 3 adet matris kullanılır. Bilgisayarda görüntü işlenirken, özellikle renkle ilgili bir sonuç beklenmiyorsa hem zaman hem de depolama alanından tasarruf etmek için resimler gri tonlamalı forma dönüştürülür. Bu şekilde tek matris kullanılır. Bilgisayarlı görünün temel işleyişi, görüntülerin (matrislerin) matematiksel modellerle işlenmesidir. Bu modeller, makinelerin görsel verilerden anlam çıkarabilmesine imkan sağlar. İşlem aşamaları beklentiye göre farklılaşmakla beraber genellikle şu şekildedir:

Görüntü elde etme ve ön işlem: Kamera veya sensörler aracılığıyla elde edilen görüntüler, işlemlerin daha verimli olması için ön işlemden geçirilir. Bulanıklığın giderilmesi, kontrastın artırılması gibi hazırlık işlemleri yapılır. Yapılan her işlemin aslında matrisin ya tüm elemanları ya da seçili elemanları üzerinde yapılan matematiksel işlem olduğunu hatırlayalım. Bu nedenle yapay zeka sistemleri grafik işlemcileri yoğun olarak kullanır.

Öznitelik Çıkartma (Feature Extraction): Görüntülerden anlamlı bilgiler

elde edilmesi amacıyla, kenarlar, köşeler, renkler gibi temel öznitelikler çıkarılır. Bir yüz tanıma yapılması bekleniyorsa, öncelikle kareleme yapılarak özellik aranacak alan belirlenir, görüntüde alın, burun, göz, dudak vb özellikler belirlenir. İki göz arasındaki mesafe değerlendirilir. Tahmin edileceği üzere bu işlemler için renkli bir görüntüye ihtiyaç yoktur. Üç matris yerine rahatlıkla tek matris üzerinde çalışılarak sonuca ulaşılabilir.

Modelleme ve Sınıflandırma: Derin öğrenme modelleri, bu öznitelikler üzerinden analiz yaparak, nesnelere tanımlar, sınıflandırmalar yapar ya da nesnelere yerlerini belirler. Tanımlanan beklentiye göre yapılan işlemler çeşitlenir: İnsan veya başka bir canlı mı? Canlı ise, tasnif edilmesi beklenen nedir? Kedi mi köpek mi veya başka bir canlı mı?

Örnek: Fotoğraf çekerken kameranın fotoğraftaki yüzleri tanıyabilmesi ve onlara odaklanabilmesi.

Karar Alma: Sonuçlar, görüntülerdeki nesnelere etkileşimlerini anlamak ve ona göre karar almak amacıyla kullanılır. Mesela, iş yerinde ek yetki ile girilebilecek bir alana girişte yüz tanıma kullanılıyorsa, girmek isteyen kişinin izin verilenler arasında olduğundan emin olduktan sonra kapının açılması gibi.

UYGULAMA ALANLARI

Bilgisayarlı görü teknolojisinin başlıca uygulama alanları şunlardır:

1. Yüz Tanıma: Yüz tanıma, bilgisayarlı görü teknolojisinin en bilinen ve yaygın kullanılan alanlarından biridir. Güvenlik sistemleri, sosyal medya platformları ve telefonlarda kullanılan yüz tanıma yazılımları, kullanıcıların kimliklerini doğrulamak için görsel verileri işler. Yüz tanıma, kişinin yüz özelliklerini analiz eder ve veri tabanındaki diğer yüzlerle karşılaştırarak bir kimlik doğrulama işlemi yapar. Bankaların dijital bankacılık uygulamalarında kimlik kartının yanında yüz tanımayı kullanması gibi.

2. Otonom Araçlar: Otonom araçlar, çevrelerini algılayarak kararlar alabilen araçlardır. Bu araçlar, bilgisayarlı görü teknolojisi sayesinde, yol üzerindeki engelleri, diğer araçları, yayaları ve trafik işaretlerini algılar. Bu sayede, sürücüsüz bir şekilde güvenli bir yolculuk yapılabilir. Bu alandaki en büyük zorluklardan biri, araçların karmaşık çevresel koşullarda doğru ve hızlı kararlar alabilmesidir. Yoldaki yayanın kim olduğu bilgisine dolayısıyla yüz tanıma bu uygulamada ihtiyaç yoktur. Ancak trafik işaretlerini algılamak hayati öneme sahiptir.

3. Optik Karakter Tanıma: Çok eski bir uygulama olarak uzun zamandır kullanımda. Ancak bilgisayarlı görü yöntemleriyle artık çok daha başarılı sonuçlar elde edilebiliyor.

Aynı şekilde otomatik plaka tanıma sistemlerinde de karakter tanıma öncesinde kullanılan yöntemlerle artık daha iyi tanıma yapılabilir.

4. Tıbbi Görüntü Analizi: Tıpta, bilgisayarlı görü teknolojisi, hastalıkların teşhis edilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle MR, röntgen ve ultrason gibi görüntüleme yöntemlerinden elde edilen verilerin analizi, bilgisayarlar tarafından yapılabilir. Bu, doktorların hastalıkları daha hızlı ve doğru bir şekilde teşhis etmelerine yardımcı olur. Örneğin, kanserli hücrelerin veya kalp hastalıklarının tespiti, YZ destekli görüntü işleme sistemleriyle daha hassas hale gelmiştir.

5. Endüstriyel Otomasyon: Fabrikalarda üretim süreçlerinde, ürünlerin kalite kontrolü için bilgisayarlı görü teknolojisi kullanılır. Görüntüler, hatalı ürünlerin tespit edilmesine, üretim hatalarının belirlenmesine yardımcı olur. Ayrıca, robotlar tarafından taşınan ürünlerin doğru şekilde yerleştirilmesi ve sınıflandırılması için de bu teknoloji kullanılır.

ETİK ZORLUKLAR VE GELECEK PERSPEKTİFLERİ

Bilgisayarlı görü teknolojisinin gelişimiyle birlikte, etik zorluklar da gündeme gelmektedir. Bu teknolojiyle ilgili başlıca endişeler şunlardır:

Gizlilik ve Güvenlik: Yüz tanıma gibi uygulamalar, bireylerin izinsiz bir şekilde izlenmesine yol açabilir. Bu, kişisel özgürlüklerin ihlali olarak algılanabilir.

Önyargı ve Adalet: Bilgisayarla görü teknolojisi, verilerdeki önyargılardan etkilenebilir. Özellikle yüz tanıma yazılımları, farklı etnik grupların tanınmasında sorunlar oluşturabilir.

Gelecekte, bilgisayarlı görü teknolojisinin daha da gelişmesi beklenmektedir. Derin öğrenme algoritmalarının ve yapay zekanın ilerlemesiyle, bu teknolojinin doğruluğu ve kapsamı artacaktır. Bununla birlikte, etik sorunların çözülmesi ve düzenleyici çerçevelerin oluşturulması büyük önem taşımaktadır.

Sonuç: Bilgisayarlı görü, yapay zekanın gözleri olarak nitelendirilebilecek bir teknolojidir ve giderek daha fazla alanda kullanımı yaygınlaşmaktadır. Yüz tanıma, otonom araçlar, tıbbi görüntüleme gibi uygulamaları, bu teknolojinin gücünü ve potansiyelini gözler önüne sermektedir. Ancak, bu teknolojinin etik sorunlar ve toplumsal etkileri göz önünde bulundurularak geliştirilmesi, gelecekteki başarıyı belirleyecektir.❖

Bir Hatıra

Kitap

ABDÜLKADİR ŞEN

ŞEHİR merkezindeyim, resmi dairede küçük bir işim var. Ama öğlen molası devam ediyor. Merkezdeki camide öğlen namazı sonrası 15-20 dakika vakit geçirmem lazım. Vakti değerlendirmek adına yeni çıkan bir kitabı almak için Caminin hemen arka sokağında bulunan kitabevine gitmeye karar verdim.

Uzun zamandır tanıdığım dükkân sahibi ile ayak-üstü kısa sohbetin ardından kitabımı aldım ve hemen dükkânın önünde bulunan küçük hasır tabureye oturup kitabı karıştırmaya başladım. Gelen çayı yudumlarken, hemen yandaki çay ocağına muhtemelen liseye giden iki tane genç ve bir de orta yaşlı bir adam geldi. Mekân dar olunca bu gelenlerle yan yana oturmaya başladık. Adamın gömleğinin cebinden sarkan beyaz takke onların da benim

gibi camiden çıktıklarını gösteriyordu.

Kendi aralarında konuşuyorlardı ama çocuklardan bir tanesi mutsuz görünüyordu.

Çocuk, yanındaki adama yalvarırcasına bir şeyler söylüyor ve adam sadece kaşlarını kaldırarak olmaz diyordu. Ben de ister istemez konuşmalarına şahitlik ediyordum.

Çocuk neredeyse yine yalvarır bir tonda adama “Ama baba hocamız bu kitabı mutlaka alın kütüphanenizde olsun ömür boyu okuyabileceğiniz bir kitap dedi, ne olur alalım.”

Çayını yudumlayan adam oğluna “evladım evde kitapların var elinde cep telefonun var istediğin her şeyi okuyorsun kitaba ne gerek var” dedi. Kısa bir sessizliğin ardından baba yüreği dayanamamış olacak ki sordu: “Neymiş bu kitabın ismi?”

Çocuk heyecanla bir klasiğin ismini söyledi. Çayını yudumlayan adam hafif ayağa kalkarak kitapçıya döndü ve “Şu bizim çocuğun söylediği kitap sizde var mı?” diye sordu.

Kitapçı dükkânın sağ tarafında bulunan raflardan adamın söylediği eseri çıkarttı

verdi. Neredeyse bir tuğla kalınlığında olan kitabı adam eline aldı rastgele bir sayfayı açtı 30 saniye geçmeden kitapçıya döndü ve “Bu kitabı alıyoruz” dedi.

Çocuk bir anda dondu kaldı şaşkınlıktan. Ben de yan tarafta kulaklarıma inanmadım daha 3 dakika önce kitaba ne gerek var diyen adam kitabı açtı ve bu kitabı alalım diye neden, nasıl karar vermiş olabilirdi ki!

Kitapçı poşete koydu parasını verirken adama dedi: “Çocuğun önce ısrarına rağmen almak istemediğiniz kitabı birden nasıl almaya karar verdiniz merak ettim doğrusu.”

Adam, “Ben öyle kitaptan falan anlamam arkadaş. Kitabı elime aldım doğrusu para vermeye niyetim yoktu. Ama kitabı rastgele açtığımda önüme çarpıcı bir cümle çıktı: “ALLAH'I SEVENE, ALLAH'A KULLUK ETMEK ZOR GELMEZ.” Bu cümle beni etkiledi. Çocuğun bu kitaptan alacağı şeyler var dedim ve bu nasihatlere ihtiyacı olduğunu düşündüm. Sanki Rabbim bana çocuğunu dinle bu kitabı al mesajı verdi. Onun için tereddüt etmeden kitabı aldım.”❖

Hayat Yolda Olmaktır

PROF. DR. KEMAL SAYAR

“GEÇMİŞ olan geçip gitmiştir; geçmiş, gelmek üzeredir.” Heidegger’in bu sözü, insana ilk bakışta tuhaf görünüyor. Cümlelerin ilk kısmında sorun yok, geçmiş geçip gitmiştir. Ama peki gelmekte olmasına demeli? İnsanın saat zamanı ile anlattığı hikâyelerin zamanı, birbiriyle örtüşmüyor. Zaman tecrübemiz, içimizdeki hikâye ile içinde yaşadığımız daha geniş hikâye arasındaki gerilime tâbi. İç deneyimimiz bize geçip gitmiş olan yılları anlatmıyor. Çizer Eflatun Nuri bir söyleşisinde şöyle bir şeyden bahsediyordu, aklımda kaldığı kadarıyla: “Bir trenin penceresinden gözüm güzel bir kıza takılmıştı. Tren hareket edince onu daha fazla görebilmek için geriye yürüyor, tren camından onu seyrediyordum, ta ki bir aynaya rast gelip de kendi yüzümü görene kadar. O görüntüyle birlikte genç bir delikanlı değil de altmışlı yaşlarda bir ihtiyar olduğumu fark ettim.”

Hiç kimse kendisinin yaşlandığına inanmaz. Sağlığımız yerindeyken yaşlı-

ğın yaklaştığını tecrübe etmeyiz. Aslında yaşlanma sürecinin etkilerini algılarız; içten içe yaşlandığımızın farkındayızdır. Ama ölüm gerçeğinden kaçmak için zamanı yok sayarız.

Varoluşsal anlamın merkezinde zaman var. Yaşanan ‘her an, kırk bin yılın meyvesi’dir. ‘Ânı yakalamak’tan söz edilir, ‘ânın oğulları’ olmaktan bahis açılır. Geçmiş, kişinin bugününün her noktasında aktif varoluşunu bilinçdışında sürdürür. Ve her bir bugün dünün, şu ânın ve geleceğin bölünmez bir kümesidir. İnsan zamanı elden geçirilmiş, üzerinde oynanmış bir zamandır. Hayatlarımız hakkında anlattığımız hikâyelerle hayatımızın yönü ve akışı da değişebilir. Bugünün anlam ve metaforlarından bakarak geçmişi yeniden inşa ediyoruz. O halde geçmiş gelmek üzeredir, zira geçmiş her zaman yeni anlamlara açıktır. Yaşlı insanlarla yapılan çalışmalarda gösterilmiş ki, geçmiş, sadece bugünle etkileşim halinde hatırlanırsa vardır. Sözün özü, geçmiş bugünümüze hizmet edecek

Istırabını bir anlam üzere yaşayanların hayatında trajedilerden zaferler tomurcuklanır. “Yenilgi yenilgi büyüyen bir zafer vardır.” Suçluluk duygusu pişmanlığa ve ötekine hizmet bilincine; ölümün kaçınılmazlığını kabullenmek, hayatı daha anlamlı kılma gayretine dönüşebilir.

şekilde yeniden yapılır ve hikâye edilir.

Zaman geçiyor: “Günler gelip geçmek-teler / Kuşlar gibi uçmaktalar...” Geçenlerde bir dostum, başka bir müşterek dostumuza uğramış, yaşça ve başça bizden ileride olanın ilk sözü, “Zaman daralıyor” olmuş. Zaman daralıyor. İyi şeyleri yapmak için acele etmeli. Kendi ömrümüzü ve sevdiğimizimizin ömrünü güzelleştirmek için yarışmalı. Bir fidan dikmeli. Kuruyan bir ağaca su vermeli. Ânın evlatları olmalı. İnsanlara tebessüm etmeli. Güzellik ve iyiliği dile getirmeli, olmuyorsa susmalı. Ölüme, o ‘küçük kıyamet’e hazırlanmalı.

Istırap, suçluluk ve ölüm. Viktor Frankl, bunlara ‘trajik üçlü’ diyor. Her insan

hayatının bir döneminde ıstırap, suçluluk ve ölümle yüzleşir. Onlar tarafından sınanır. Onlarla nasıl yüzleştirdiğimiz, bu karşılaşmadan ne tür bir anlam devşirdiğimizi de belirler. İstırapını bir anlam üzere yaşayanların hayatında trajedilerden zaferler tomurcuklanır. “Yenilgi yenilgi büyüyen bir zafer vardır.” Suçluluk duygusu pişmanlığa ve ötekine hizmet bilincine; ölümün kaçınılmazlığını kabullenmek, hayatı daha anlamlı kılma gayretine dönüşebilir. Homo sapiens, ıstırap insanı, ‘acıyı bal eyleyen’ insandır. İstırapta bir

anlam bulabilen insanlar ona daha kolay tahammül ederler.

Kendi ölümlülüğünün, sonlu hayatının farkında olan tek varlık insandır. Bugün geçmişe ışıklarını düşürdüğünde, kendimizi ‘kader kurbanı’ olarak mı göreceğiz yoksa “Acılarımdan öğrendiğim bir şeyler var” mı diyeceğiz? Geriye dönüp baktığımızda, “içimizde yaşanmadan bekleyen bir hayat”ın suçunu mu duyacağız yoksa “Her şey ben yaşarken oldu, bunu bilsin insanlar” mı diyeceğiz?

Istırap insan içindir. Onun tecrübesiyle büyür ve adam oluruz. Suçluluk hissi, ar damarı çatlamamış insanlar için bir nimettir. Böylece hatalarımızdan geri döner ve onu yapıcı bir oluş hamlesine çevirebiliriz. Ve nihayet ölüm, bize nasıl yaşamamız gerektiğini bıkmadan her gün hatırlatır. İstırap insanı için zafer, seferin ta kendisidir. Hayat yolda olmak demektir, o kadar ki, geçmiş bile yerinde durmaz, bugüne ve bugünden hareketlenir.❖

Ölümü Sanatla Anlatmak

DOÇ. DR. RASİM SOYLU

SANAT duyguların dışavurumu ve ruhun güzelliğinin yansımasıdır. Ayrıca duygu ve düşünceleri güzellikle anlatmak olarak da tarif edilir. Bazen sözle, bazen sesle, bazen resimle, bazen de bir film ile... Edebiyat, müzik, resim, fotoğraf ya da hepsini bir araya getiren sinema.

Sanat her zaman güzellikleri konu almaz. Aşk, milli duygular, kahramanlık, komedi ve hakikati tasvir de sanatın konuları arasında ele alınmıştır. Hatta çirkin ve trajik şeyler de sanatın içerisinde kendine yer bulabilir. "Her şey zıddı ile bilinir" kaidesiyle çirkinlikler de güzelliğin derecelerinin anlaşılabilmesi için hayatın ve sanatın içerisine girmiştir. İlk insanlardan itibaren afetler, felaketler, savaşlar, salgın hastalıklar, göçler, işkence, idam ve ölüm sahneleri bile mitolojilerde, destanlarda, romanlarda, resimlerde ve özellikle sinemada her zaman yer almaktadır.

Yirminci yüzyılda Modernizm ile birlikte

sınıf çatışmaları ve ideolojiler sanat camiasının en popüler konuları arasına girerken oyun, eğlence, zevk ve sefa insanların ilgi merkezi olmayı başarmıştır. Aristo insanların sanat yoluyla kötü arzularından arınmasını Katarsis olarak adlandırır. **Nefis ve heva, his ve vehim, özellikle sinemada gerilim, şiddet, korku, romantizm ve erotizm türleriyle sinema dünyasının sömürdüğü en önemli duygular arasında olmuşlardır.**

Psikolojik, fantastik, bilim-kurgu, zekâ bulmacaları içeren, insanı ters köşeye yatan ve vay be sonunu hiç de böyle tahmin etmemiştim hissi veren filmler de özellikle entelektüel insanların ilgilerini çekmeye devam etmektedirler.

Görsel medyanın, internetin ve özellikle de sosyal medyanın yayılmasıyla yeni kuşağın artık çok uzun metinlere kafa yormasını bırakın bir dakikadan uzun filmlere bile ayırmaya zamanı yok desem mübalağa olmaz. Ancak

son günlerde medya dünyası ana konusu ölü yıkayıcılığı olan Gassal dizisi ile ezber bozacak gibi. Şimdiden on beş milyon kişinin izlediği rapor edilen dizi, ölüm gerçeğini de gündeme getirmiş durumda. **Hatta bu dizi gösteriyor ki, içerisinde bâtil ve kötü şeyler tasvir edilmeden de sanat ve sinema yapılabilirmiş.** Dizinin senaryo, oyunculuk ve sanatsal efektleri ayrı bir film eleştirisi konusu.

Ben burada dizinin ana konusunun toplumdaki etkisini ilginç buldum. Ölüm, modern insanın duymak ve hatırlamak istemediği nahoş bir konudur her zaman. Özellikle ebedi hayata inancı olmayan insanlar için ölmek, canını kaybetmek, sevdiklerinden ebedi ayrılmak, yok olmak ve dönmek üzere bu hayata veda etmektir. Bütün eğlenceler, sarhoş edici ve uyuşturucu maddeler aslında bunu düşünmemek için icat edilmiştir. Düşünmemek ve her şeyi unutmak için. Bu sebeple bütün sanat, edebiyat ve müzik dünyasının ruhunu sıksan damlayacak şey elem dolu bir feryattır.

Günümüz sanatı ve sanat anlayışı, insanlığa huzur ve kemal verememekte, dahası kötü arzuların arınmasını değil kötülüklerle donanmasını sağlamaktadır. İnsanlık hâlâ ruhun güzelliğini yansıtacak, insana ve insanlığa olumlu katkıları da bulunacak sanatçılara ve sanat anlayışına muhtaç...❖

“Ölüm Gelir Size Ulaşır”

ZİYA KESRİKLİOĞLU

ÖLÜMÜN istisnası yok! Ne kadar zengin, ne kadar şöhretli olursanız olun ölüm gelir sizi bulur. “Ne kadar sağlam ve tahkim edilmiş kaleler içinde de bulursanız ölüm gelir size ulaşır..” (Nisa, 78)

Arabesk şarkıların müzik dünyasını kasıp kavurduğu yetmişli yıllarda gençler; ya Orhancı ya da Ferdici idi. Ben şahsen Orhancı olsam da Ferdi de dinlerdim. Kendine has özel bir ses rengi vardı. Yanık sesiyle ciğerlerimizi dağlardı adeta... Şarkılar genellikle neşelendirir, eğlendirirken o bizi çoğunlukla hüzünlendirirdi. İşte o ağlatan, kasetleri, albümleri milyonlar satan ünlü besteci, söz yazarı, yorumcu Ferdi Tayfur 79 yaşında vefat etti. Allah rahmet eylesin. Kaç yaşında olursa olsun, ‘zamansız’ deriz her ölüme. Oysa tüm ölümler hayatın asıl sahibine göre tam vaktindedir.

Dante'nin İlahi Komedyası'ndaki ana karakterlerden biri olarak bilinen İtalyan düşünür L. Seneca (M.S. 65), “Ölüm her şeyi eşit kılar” demişti asırlar önce. Gerçekten insanların bazısı yaşayıp bazısı ölseydi, ölüm dayanılmaz bir acı olurdu. Bu yönüyle ağayı da marabayı da, padişahı da dilenciye de eşit kılıyor ölüm.

Hem de ne eşitlik; bunun bir provasını 06 Şubat 2023 depreminde bütün gerçekliği ile gördük. Gecenin saat ikisinde Şubat'ın eksi 12 derece soğuşunda 30 cm kar üzerinde zengini ile fakiri ile hepimiz aynı ekmek, aynı battaniye kuyruğunda iliklerimize kadar yaşadık.

Şükür ki Allah var. O varsa her şey var.

Şükür ki ölüm yokluk değil! Hiçlik değil! İdam değil! Dağılmak değil! Ebedi ayrılık değil! Zahiren ayrılma, çürüme gibi görünse de gerçekte yeniden doğmak için bir hazırlık, bir geçiş kapısı, bir terhis, bir mekân değişikliği...

Bayezid-i Bestami'nin dediği gibi, “Her kalbin çarpıntısı, kendi ecelinin ayak sesidir.” Fakat layıkıyla duyup anladık mı?

Toprağa düşerek zahiren çürüyen tohumları unutmayıp baharda yeniden dirilten Allah, insan gibi kâinat çapında büyük iyilikleri ve cinayetleri bulunan bir varlığı bir daha kalkmamak üzere yatırır mı hiç? Bu büyük gerçeği de kâmilan gördük, okuduk mu? Selam olsun, bizden evvel gidenlerden ölümü doğru okuyanlara. Ve ibret alıp sonrası için hazırlık yapanlara...❖

Osmanlı'da Çiçeklerle Verilmek İstene İnce Mesajlar

PROF. DR. FATİH SATIL

ÇİÇEKLERİN dili olsa da konuşsa, derler. Güzellikleriyle insanları etkileyen bir-birinden çeşitli çiçeklerin hepsinin ayrı ayrı anlamları vardır. Kırmızı gül, beyaz lale, orkide ve daha bir sürü çiçeğin kendilerine özel anlamları var. Örneğin; kırmızı gül gerçek sevgiyi, beyaz gül masumiyeti, pembe gül ise gönlüm senindir mesajını verir.

Osmanlı toplumunda ise bitkiler, çiçekler, meyveler, sebzeler, kumaş parçaları ve renkler gibi pek çok unsur, kadın ve erkekler arasında iletişimi sağlayan gizli bir dil olarak kullanılmıştır. Bilindiği kadarıyla ilk olarak Fransız sefirinin sekreteri Du Vignau; 1688'de yazdığı "Le Secrétaire Turc" adlı eserinde, 179 unsurun anlamlarını vererek Türkler arasında aşkın ifadesinde kullanılan çiçek, meyve, ağaç, kumaş ve renkler gibi unsurlardan "selam dili" olarak bahsetmiştir.

Osmanlıda sevgililer, dokudukları nakışlar ve çiçek motifleriyle karşı tarafa mesajlar verirler. Sevgili bu motiflerle, çiçeklerle verilmek istenen mesajları anlar ve bunlara şiiirlerinde cevaplar verir. İşte bu şekilde bir

aşk dili oluşturulmuş geçmişte.

Şimdi gelin o döneme ait bu mesajları görelim: Osmanlıda "zambak evin beyefendisinin sorumluluğunda idi." Çünkü zambak kadını ve sevgiyi simgelediği için beyefendi için "kendisine emanet edilene en güzel bakmak" anlamını taşırdı.

Kız isteme törenlerinde de gelini sembolize eden zambak yine "kızınıza Allah'ın emaneti olarak en güzel bir ömür için müsadenizle buradayım" demenin en güzel şekliydi.

Kız görmeye giderken zambak kokusu götürürlerdi, böylece "kızınıza talibiz" mesajı verilir. Ev sahibi tarafından ikram edilen şerbetler karanfilli ise "buyurun gelin kızımızı isteyin" demektir. Şerbetler sade geliyorsa "sana verecek kızım yok" anlamına gelirdi.

Eğer fincanda tek gül motifi var ise "evlenmeye niyetim yok," iki gül ya da lüle baş başa vermiş ise veya birbirine geçmiş ve kenetlenmiş gonca figürü var ise; "Evet, seninle evlenebiliriz. Sana gönlüm var." an-

lamı taşırdı.

Pencerenin önünde sarı çiçek varsa "Bu evde hasta var ve evin önünde hatta bu sokaktan geçerken gürültü yapmayın" mesajı verilir. Eğer pencerenin önünde kırmızı çiçek varsa "Bu evde gelinlik çağına gelmiş bekar kız var. Evin önünden geçerken konuşmalarınıza dikkat edin ve küfür etmeyin" anlamına gelirdi.

Osmanlı'nın zarâfetinden, nezâketinden, nezâhetinden, letâfetinden bir katre bahsettiğim bu çiçeklerle örülül zarif dili şimdi bizlere ne kadar da uzak geliyor, ne kadar da tuhaf geliyor değil mi?

Netice-i kelam; Osmanlı döneminde

çiçeklerin dili, sadece estetik bir iletişim aracı değil, aynı zamanda derin bir kültürel ve manevi anlam taşıyan bir gelenektir. Bu zarif dil, insanların birbirlerine olan sevgi ve saygılarını ifade etmelerinin yanı sıra, toplum değerlerinin ve ahlaki prensiplerinin de bir yansımasıydı. Günümüzde, bu kadim gelenekleri hatırlamak ve yaşatmak, kültürel mirasımıza sahip çıkmak ve manevi değerlerimizi korumak adına büyük bir önem taşımaktadır. **Çiçeklerin sessiz ama güçlü mesajları, geçmişten günümüze uzanan bir köprü olarak, bizlere sevgi, saygı ve nezaketin evrensel dilini öğretmeye devam ediyor.**❖

Mısraların Anlam Yüklü Dünyası

MEHMET KERİMOĞLU

*Tabîat rûşen olmaz olmadıkça dîde-i hak-bîn
Alır mı beyt-i bî-revzen ziyâ hurşîd-i envârdan
— Fitnat Hanım*

Günümüz Türkçesiyle: Hakkı gören göz olmadıkça insanın iç dünyası aydınlık olmaz; penceresi olmayan ev âlemi aydınlatan güneşten ışık alır mı?

İnsanı değerli kılan hususlardan biri de hakkı, hakikati, gerçeği, doğru olanı görmesi ve haktan yana olmasıdır. Bu durum insanı kendi iç dünyasında mutlu, cemiyette saygın yapacaktır.

Bu beyit şöyle de değerlendirilebilir: Göz âlemde Cenab-ı Hakk'ın yarattığı kudretinin mucizeleri olan varlıkları görür ve tefekkürle iç dünyası iman nuruyla aydınlanır. Akıllara durgunluk verecek güzellikteki bu eserlere gözünü kapayan ve bu harikaların ardındaki kudret elini görmeyen, kendini karanlığa mahkûm etmiştir.❖

Liderler Topluluğu

ÖMER GÜNDOĞDU

PEYGAMBERİMİZİN (asv) hayatında en dikkat çeken hususlardan biri hiç kuşkusuz O'nun yetiştirdiği nitelikli insan sayısıdır. Yirmi üç sene gibi az bir zamanda, dini dünyaya kısa sürede yayacak çok sayıda yönetici yetiştirmiştir. Adeta bir liderler topluluğu ortaya çıkarmıştır. Hz. Peygamber, *“Ashabım yıldızlar gibidir; hangisine uyarırsanız doğru yolu bulursunuz.”* (Keşfü'l-Hafâ, I: 132) hadisiyle bu hakikate işaret etmiştir.

Her biri kutup yıldızı mesabesinde insanlığa yol gösteren nice komutanlar, muallimler, valiler, yöneticiler hicretten sonra otuz kırk sene içinde İslamiyet'i Çin'den Atlas Okyanusuna uzanan geniş bir coğrafyaya yaymayı başarmışlardı. Bu tamamen gönüllerin fethi ve güzel ahlakın örnekliği bağlamında oluşabilecek bir durumdu. O

zamanki imkânlar da göz önüne alındığında bu, dünya tarihinin kayda değer en önemli hadiselerinden biridir. Tek bir muallim, bu kadar farklı kişiliklere ve güzel ahlaka sahip bir ashap nasıl yetiştirebilmişti? Peygamberimizin (asv) örnekliği bunu nasıl gerçekleştirmişti?

Peygamberimiz övgüye layık bir güzel ahlaka sahipti. İnsan yetiştirirken de işte bu güzel ahlakıyla onlara örnek olmuştu. Mesela çocuk yaşta annesinin, Peygamberimizin yanına O'na hizmet etmesi için bıraktığı Enes b. Malik (ra), on yıl ona hizmet etmiş ve en çok hadis rivayet eden ravilerden biri olmuştur. Ancak Peygamberimizin bir gün olsun ona kötü davranmadığını ve ona her zaman rıfk ile muamele ettiğini rivayet etmiştir.

Kur'an-ı Kerim, *“Ve gerçekten sen, çok*

büyük bir ahlak üzerinesin.” (Kalem, 68/4) ayetiyle O'nun ahlakını övmüştür. Ahlakını soranlara Hz. Aişe validemiz, *“Onun ahlakı Kur'an idi”* (Müslim, Müsafirin, 139) cevabını vermişti. Ahlakının Kur'an olmasının sebebini izah ederken Elmalılı, *“Ya Kur'an'da anlatılan tüm ahlakî değerleri kendinde toplamış olması ya da öyle bir ahlak üzerineydi ki ayette ancak bu şekilde anlatılmıştı”* diye yorum yapar. (Yazır, VIII: 5268-5269)

Tek bir muallimin bu kadar insanı nasıl yetiştirebildiği sorusunun cevabını, Hz. Aişe'nin yukarıdaki rivayetinde bulmak mümkündür. Rivayete göre ahlakının Kur'an olması, O'nun, tebliğ ettiği Kur'an'ın bütün ahkâmına bihakkın riayet ettiği ve insanlardan istenen güzel ahlakın tüm ayrıntılarını kendi üzerinde taşıdığı anlamına gelir. Bu sayede ümmetini en yüksek hayra sevk ederek onlara ahlakıyla en güzel örnek (usve-yi hasene) olmuştur.

Bediüzzaman, Hz. Peygamberin (asv) en büyük bir mucizesinin bizzat Peygamberin kendisi olduğunu ifade eder. Çünkü bütün ümmet, hatta düşmanları dahi O'nun en güzel ahlakı kendi üzerinde topladığı konusunda hemfikirdirler. Hatta hüsn-ü ahlakının izlerini nübüvvetten önceki hayatında taşıdığı Muhammedü'l-Emin unvanında bulmak mümkündür.

İnsanların gerek iç gerekse dış güzellik bakımından en cemili, en halimi, en sabırlısı, en çok şükredeni, en mütevazısı, en iffetlisi, en cevadı (cömerdi), en kerimi, en merhametlisi, en adili, en mürüvvetlisi, en vakuru, en affedicisi, en şefkatlisi ve en anlayışlısı O'dur. Kısaca ne kadar yüksek seciye varsa hepsini kendinde toplamış nuranî bir fihristedir. Bu durum Peygamberin bizzat kendisinin bir mucize olmasını izah eder.

Çünkü bu kadar çok haslet gerçi birbirlerine zıt olmasalar da kemal derecede olduklarında birbirleriyle çelişebilirler. Normalde hasletlerden biri galebe çaldığında diğeri zayıflar. Mesela kemal derecede

hilm sahibi bir kişi, kemal derecede şecaat sahibi olamaz. Yine mükemmel tevazu sahibi biri ileri seviyede şehamet (korunma, savunma) sahibi olması mümkün olmayabilir. Gayet şefkatli bir kişi, küffara çetin davranmada çok ileri gidemeyebilir. Kısaca bir kişinin, birbirine zıt karakter özelliklerini bir arada mükemmel seviyede taşıması her zaman mümkün değildir. Peygamberimizin şahsında ise bu özellikler kemal derecede cem olmuştur. Bu ise mucizeler mucizesi bir durumdur. (Nursi, 68-69)

Tam bu noktada, Peygamberimizin her kabiliyetteki insana en mükemmel örnek olması konusu açıklığa kavuşmuş olur. Her insan Peygamberi ve ashabını rahatlıkla örnek alır ve ne kadar kendini öne çıkaran hasletleri varsa ve o konuda ne kadar terakki etmiş olsa da Peygamberi kendinden daha ileride görür. Mesela Hz. Ali gibi kahraman sahabiler savaşın kızıştığı anlarda Peygamberin arkasına sığındıklarını itiraf etmişlerdir. Hz. Ömer ne kadar adil olursa olsun, en ileride ona önderlik eden Peygamberi bulur.

Eğitim sistemlerinde bir talebenin ancak çok sayıda hocaya muhatap olarak bulabileceği örnekliği, insanlar tek bir muallimde bulmuşlardı. Hz. Peygamber onlar için her konuda mükemmel bir imamdı. O'nun önderliğinde nice farklı kişiliklere sahip yıldızlar yetişmişti. Bu yıldızlar, davranışlarıyla asırlar boyunca insanlığa ışık saçtılar. Günümüz dünyasının içine düştüğü buhranlardan çıkmanın en salim yolu elbette yine başta Peygamberimiz olmak üzere kutlu arkadaşlarının aydınlık yolu olacaktır. Allah'tan niyazımız bizleri ve neslimizi, bu Muallim-i Ekmeli (asv) ve Onun ashabını takip eden talihli insanlardan eylemesidir.❖

Kaynaklar:

1. El-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, I: 132, no. 381
2. Yazır, M. H., Hak Dini Kuran Dili, Eser Neşriyat ve Dağıtım, VIII: 5268-5269, İstanbul, 1979.
3. Nursî, B. S., Âsâr-ı Bediyye, Şuâât-ı Mârifetü'n-Nebîyy, s.68-69, Elmas Neşriyat, İstanbul, 2004.

Kur'an Eczanesinden İslam Âlemine Reçete

Çağlar Ötesi Bir Hutbe: Hutbe-i Şâmiye

PROF. DR. ŞADİ EREN

İSLAM ÂLEMİNİN ALTI HASTALIĞI

BEDİÜZZAMAN 1911 yılında bahardan güne Şam'a bir seyahat gerçekleştirir. Bu seyahatinde Şam ulehasının talebi üzerine Emevî Câmîinde bir hutbe verir. Bu hutbe Şam'da Arapça olarak bir hafta içinde iki defa basılır. 1951 yılında bizzat müellifi tarafından Türkçe'ye tercüme edilir. Arapça aslı normal bir Cuma hutbesinde okunacak boyutta iken, Türkçe tercümesinde müellif hayli güncellemeler yapar, yer yer de dipnotlara ilavelerde bulunur.

Bediüzzaman bu eserinde kendisine "asrın tabibi" dedirtebilecek bir basiretle İslam Âleminin o günkü altı hastalığa dikkat çekmekte ve her derde derman olan Kur'an'dan aldığı ilaçlarla bu hastalıkların tedavi yollarını göstermektedir.

Bu hastalıklar:

1. Ümitsizliğin içimizde hayat bulup dirilmesi

2. Doğruluğun sosyal ve siyasi hayatımızda ölmesi
3. Düşmanlığa sevgi
4. Ehl-i imanı birbirine bağlayan nuranî rabitaları bilmemek
5. Çeşit çeşit bulaşıcı hastalıklar gibi yayılan istibdat
6. Şahsi menfaatine odaklanmaktır.

"Her hastalık, tabiatının zıddıyla tedavi olunur" esasınca, bunların zıtları hayatımıza hükmettiğinde problem hallolacak, hastalıklarımız iyileşecektir.

Eser dikkatle okunduğunda aslında bu hastalıkların günümüzde de aynen bulunduğu görülür. Gerçi 1911 yılından bu yana İslam Âlemi çapında çok güzel gelişmeler olmuş ve olmaya da devam etmektedir. Ama bu altı hastalığın tümüyle tedavi edilmediği de acı bir realitedir. Dolayısıyla eserde nazara verilen çözüm önerileri hayatiyetini ve önemini şimdi de korumaktadır.

2024 yılını bitirirken Suriye'de altmış bir yıldır devam eden "Esed diktatörlüğünün" kitlesel halk hareketiyle sona erdirilmesi bütün dünyanın nazarlarını Suriye'ye çevirmiştir. Bu durum, tarihî Hutbe-i Şâmiye'nin hem insanımıza hem de dünyaya sunulmasına uygun bir vasat olmuştur.

KUR'AN ECZANESİ

Kur'an'ın pek çok özellikleri vardır. Bunlardan biri de onun bir şifa kitabı olmasıdır. İlgili bir Kur'an âyeti şöyle bildirir: "Kur'an'dan müminler için bir şifa ve rahmet indiririz."

Kur'an hem fert hem toplum için şifadır. Kalpler onun esaslarıyla şüphelerden, tereddütlerden, kin ve haset gibi zararlı hallerden kurtulur. Aile hayatı, onun düsturlarıyla hayatlanır. Toplum, onun kanunlarıyla kötülüklerden uzak kalır.

Dertlerimizin biri **cehalettir**. Kur'an bunu daha ilk âyetlerinde "Yaratan Rabbinin adıyla oku" emriyle tedavi eder, ayrıca bize "Yâ Rabbi, ilmimi artır" duasını öğretir.

Dertlerimizden bir başkası, **tembelliktir**. Kur'an bunu "İnsan için ancak çalıştığı vardır" esasıyla tedavi eder.

Dertlerimizden bir başkası, Müslümanlar olarak birbirimizle yaşadığımız **ihtilaftır**. Kur'an bunu "Mü'minler ancak kardeşler" düsturuyla tedavi eder, "Hep birlikte Allah'ın ipine sınıksız sarılın" fermanıyla bizi bir ve beraber olmaya çağırır.

Dertlerimizden bir başkası, egoistlik yani **bencilliktir**. Kur'an bunu infakı (Allah yolunda vermeyi) emreden âyetleriyle tedavi eder.

İşte Bediüzzaman üstte nazara verdiği altı hastalığın dermanını Kur'an eczanesinden almakta, muhataplara bunları "Altı kelime" şeklinde takdim etmektedir.

İSLÂM GÜNEŞİ

İslam Dini bütün insanlara gönderilmiştir. Cenab-ı Hak (cc), Hazreti Peygambere (asm) hitaben şöyle bildirir: "Biz Seni bütün

insanlara ancak bir müjdecisi ve bir uyarıcı olarak gönderdik."

Ancak her ne kadar İslam Dini ana hatlarıyla dünyanın hemen her yerine ulaşmışsa da, henüz bütün insanların dini olmamıştır. Dünya nüfusunun yaklaşık beşte biri Müslümandır, diğerleri başka dinlere mensuptur veya dinsizdir.

Bediüzzaman, İslam Dinini bir güneşe benzetir. Güneşin önüne ayın geçmesi veya bulutların perde olması misali, geçmiş zamanda İslam güneşinin bütün beşeriyeti aydınlatmasına da aşağıda anlatılacak bazı maniler engel olmuşlardır:

Şam, Emeviye Camii

Geçmiş zamanda İslam'ın âleme yayılmasına engel olan durumlar:

Bediüzzaman, İslam hakikatlerinin geçmişte hüküman olmasının önünde sekiz dehşetli mâni olduğunu söyler. Bunlar:

1. Ecnebinin cehli
2. Ecnebinin vahşetleri
3. Ecnebinin dinlerine taassupları
4. Papazların ve ruhanî reislerin riyasetleri ve tahakkümleri
5. Ecnebinin körü körüne onları taklit etmeleri
6. Bizdeki istibdad
7. Şeriatın muhalefetinden gelen kötü ahlâkımız
8. "Din-İlim çatışması" tevehhümüdür.

İLİM ÇAĞI

Yüz yıldan bu yana ilim ve fen hayret verici ve baş döndürücü bir hızla ilerlemekte, dünyanın hemen her tarafında medeniyet meseleleri öne çıkmaktadır. Bu üçü, “gerçeği araştırma meyelanını, insafı ve insanîyet sevgisini” üstte nazara verilen sekiz manileri birer birer kaldırmaktadır. Böylece İslâm’ın önünü açacak, bütün dünya İslâm’dan ve Kur’an’ın hakikatlerinden daha rahat ve kolay bir şekilde istifade edeceklerdir.

1- Hakikati araştırma meyelanı

İnsan mükerrem bir tabiata sahip olduğundan fitraten gerçeği arar. Gerçeklerin “Günün birinde ortaya çıkmak” gibi bir tabiatı vardır. Dolayısıyla, gerçeklerin sürekli olarak gizli kalması düşünülemez. İnsanlık âleminde bilimin hükmetmesi, bütün meselelerini akla kabul ettiren İslâm’ın daha iyi anlaşılmasına yol açacaktır. Nitekim gerçeği araştıran nice gayr-i Müslim, 20. yüzyılda ve onun devamında İslâm’ı din olarak seçmişlerdir.

2- İnsaf

İnsaf kelimesi “nısf” kökünden gelir. Nısf ise “yarım” demektir. Bu durumda insaf “yarılamak” anlamını ifade eder. Eskiden insanlar bencillik ve gurur gibi etkenlerle kendilerini daima haklı zannederken, insaf meyelinin gelişmesi “Acaba muhatabım haklı ve ben haksız olabilir miyim?” sorularının sorulmasına yol açmış, bu da gerçeğe ulaşmaya neden olmuştur.

Bediüzzaman’ın nazara verdiği “İnsaf” kavramı, günümüzde objektiflik veya nesnellik şeklinde ifade edilmektedir. Bunların zıddı subjektiflik ve öznelliktir. Objektiflik, olgular olmasını istediğimiz gibi değil, gerçekte oldukları gibi görüp kabullenmektir. Subjektiflik ise, verilen hükmün, varılan sonucun kişinin şahsiyet yapısına, özelemlerine, değer yargılarına göre olması, bu ölçülere

göre değerlendirilmesi ve nesnenin özellikleriyle gerçek ilgisi bulunmamasıdır.

3- İnsaniyet sevgisi

İnsan mükerrem bir varlıktır. Bunun bir sonucu olarak insanîyete layık bir şekilde yaşamaya meyillidir ve öyle de yaşamalıdır. Bunun kemali ise İslâmîyet ile gerçekleşir. Medeniyetin güzellikleri ve felsefi düşünceler, insanın dünya ve ahiret mutluluğunu temine yetmemektedir. Cep telefonu alanında mini bir bilgisayar gibi olan akıllı telefonlar çıktığında insanların o tarafa yönelmesi misali, İslâmîyetin güzelliğini farkedenden gayr-i Müslimler de İslâm’a yöneleceklerdir.

Meselenin bir ciheti de şu olabilir: Eskiden insanlar kendi ülkelerinde yaşıyor, dış dünyayı çok fazla bilmiyordu. Ama son dönemde kitle iletişim ve ulaşım araçlarının yaygınlaşması, insanların diyaloglarını artırdı. Dünya âdeta bir köy halini aldı. İnsanlar arasında karşılıklı saygı ve sevgi bağları güçlendi. Bu da İslâm’a karşı zihinlerde var olan yanlış ön kabullerin büyük ölçüde yıkılmasına sebebiyet verdi.

Dünyanın hemen her yerinde yardım kuruluşları vardır. Bunlar ihtiyaç olduğunda hiçbir ayırım gözetmeden insanlara yardım etmektedir. İnsanların böyle yardım kurumlarında görev alması ve faaliyette bulunması küresel çapta bir sevgi atmosferi oluşturmakta ve nice insanı daha objektif düşünür hale getirmektedir.

Elhasıl: Günümüz şartlarında İslâm’ın her tarafta ilanının önünde çok büyük engeller yoktur. Kitle iletişim imkanları İslâm’ın bütün insanlara takdimine güzel bir zemin hazırlamaktadır. Müslümanlar Allah’ın dinini güzelce yaşadıklarında bu elbette dünyanın dikkatini çekecek, insanlar fevç fevç İslâm’a gireceklerdir. Böylece Kur’an’da bildirilen “Allah nurunu tamamlayacaktır” müjdesi tahakkuk edecek, Hazret-i Peygamberin haber verdiği şekliyle bu din, üzerine güneşin doğup battığı her yere ulaşacaktır.❖

Rehber Şahsiyetler

PROF. DR. ALAADDİN BAŞAR

“Mehâsin-i Rububiyet’in dellalları olan enbiya ve evliyaya kulak ver.”
(Bediüzzaman, Sözlür)

DELLAL kelimesi “delâlet eden, vasıta olan” anlamına geliyor. Mehasin-i rububiyet ifadesi, bu âlemde her şeyin en güzel şekilde terbiye edildiğine dikkatimizi çekiyor. Fatihâ’nın hemen başında Cenâb-ı Hakk’ın “Rabbü’l-âlemîn” olarak tanıtılması da terbiye fiilinin bu âlemde en dikkat çekici ve en yaygın bir ilâhî icraat olduğunu ders veriyor.

Gözümüz görececek şekilde terbiye edilmiştir ve bu terbiye çok güzel verilmiştir.

Alyuvarla akyuvarın, akciğerle karaciğerin terbiyeleri de çok güzeldir ve birbirinden çok farklıdır.

Ceylanın terbiyesi başka, aslanınki başkadır.

Gökleri de yeri de “Rabbü’l-âlemîn” olan Allah terbiye etmiştir.

Yer ve gök böyle sonsuz terbiye fiilleriyle kaynaşırken, bunların tümünü görmeden yahut görmezlikten gelerek, sadece nefsinin istekleri peşinde koşan gafil insanları peygamberler ve onların izinde giden büyük zâtlar ikaz ederler ve onların dikkatlerini, her biri diğerinden harika olan, bu terbiye mucizelerine çekerler.

O nuranî zâtlar, kâinattaki harika icraatlar ile insan aklı arasında, adeta, aracılık ederek insanı düşünmeye, ibret almaya, hayret etmeye ve kulluk görevlerini icraya davet ederler.

Otuz Birinci Söz’de, Peygamber Efendimizin (asm) görevleri hakkında “saltanat-ı

rububiyetin dellalı ve marziyat-ı ilâhîyenin mübelliği ve tılsım-ı kâinatın keşşafı” ifadeleri kullanılıyor. Bunlar, Peygamber varisi olan büyük zâtların da görevleridir.

Her mahlûk bizzât Allah’ın terbiyesinden geçmiştir. Saltanat-ı rububiyet, bu mânâyı ders verir. Yani, Ondan başka Rab yoktur ve insan, O yegâne Rabbin, nelerden razı olduğunu elçilerinden öğrenecek, hayatına Onun emir ve yasakları doğrultusunda yön verecektir.

Yine o insan, varlık âlemini ilâhî fermâna göre okuyup değerlendirecek, kâinatın tılsımını, yani ne gibi gizli ve ince mânâlar ifade ettiğini böylece öğrenecektir.

Demek ki, peygamberler ve onların varisi büyük zâtlar, Allah’ın rububiyetini ilan eden, rıza çizgisini gösteren ve insanlara kâinat kitabını doğru okuyup, doğru değerlendirmeyi öğreten rehber şahsiyetlerdir.

Şualar’da “Müstakim ve münevver akıllar, selim ve nurani kalbler”den söz edilir ve bunlara sahip olan muhterem zevat için, “âlem-i gayb ve âlem-i şehadet ortasında insanî berzahlardır ve iki âlemin birbiriyle temasları ve muameleleri, insana nisbeten o noktalarda oluyor.” denilir.❖

Alkolün Damlası Dahî Zararlı

PROF. DR. SEFA SAYGILI

YAKIN zamana kadar alkolün az veya ılımlı denilen miktarının zararlı olmadığı, güvenli kullanım miktarından az alındığında sağlığımız için problem olmayacağı yaygın olarak iddia ediliyordu:

“Genel olarak kabul edilen görüş, günde 10-15 g alkolün bir sorun olmayacağı yönündedir. Örneğin: %10 alkol içeren (100 ml’inde 10 g alkol) içecekten 150 ml (1 bardak) içilmesi gibi.”

Hâlbuki dinimiz alkolün bir damlasını tüketmenin bile haram olduğunu, dolayısıyla uzak durulması gerektiğini bildiriyor.

İşte son araştırmaların bu gerçeği göstermesi dikkatimizi çekmektedir.

DSÖ’nün Araştırması¹

DSÖ’nün yakın tarihli bir raporuna göre; yılda 2,6 milyon kişi alkol tüketimine bağlı nedenlerle ölüyor. Alkol, bağırsak ve meme kanseri de dâhil olmak üzere en az yedi kanser türünün nedenleri arasında gösteriliyor.

DSÖ tarafından yapılan ayrıntılı bir çalışma; hafif ve orta düzeyde tüketime karşılık gelen 1,5 litreden az şarap, 3,5 litreden az biranın dahî tehlikeli olduğunu açıklıyor.

DSÖ’nün yeni kılavuzunda, güvenli bir tüketim miktarının olmadığı, “herhangi bir alkollü içeceğin ilk damlasıyla sağlık riskinin başladığı” belirtiliyor.

Kanada’da madde bağımlılığı üzerine çalışan Dr. Tim Stockwell, DSÖ’nün araştırma sonuçlarına katılıyor. Stockwell, *“Alkol esasen riskli bir maddedir ve risk bunu içmeye başladığınız anda başlar”* diyor. Stockwell, düşük seviyelerde alkol tüketimi ile ölüm oranları arasındaki bağlantıyı anlamak için 107 makaleyi analiz etti.

Stockwell, ölçülü alkol kullanımının sağlığa iyi gelebileceği fikrinin araştırma metodolojisinin zayıf olmasından kaynaklandığını savunuyor. Soruların olması gerektiği seviyede olmadığını, geçmiş alkol tüketimlerinin hesaba katılmadığını, bazı önemli faktörlerin göz ardı edildiğini söylüyor. Stockwell, *“Orta seviye içki tüketenler daha yüksek gelir grubundaydı. Daha iyi besleniyor, egzersiz yapıyor ve sağlık hizmetlerine daha kolay ulaşıyorlardı. Daha iyi işleri ve daha ince bir bel ölçüleri vardı”* diyor. Yani az miktar içmenin zararlı olamayabileceği iddiasının inanılır olmadığını belirtiyor.¹

İngiltere’de Oxford Üniversitesi yapılan ve on binlerce kişinin incelendiği bir araştırmada alkol tüketiminin her seviyede beyne zarar verdiği ortaya konuldu.² Güvenli bir eşiğin olmadığını vurgulayan araştırmacılar, en düşük miktardaki alkolün bile beynin neredeyse tamamını etkilediği konusunda uyardı.

İngiltere’de 25 binden fazla insanın katıldığı bir araştırmaya göre, beyin için güvenli miktarda alkol tüketimi yok, hatta “ılımlı” alkol alımı bile beynin neredeyse her bölümünü olumsuz etkiliyor. Yapılan araştırma, ne kadar çok alkol tüketilirse beyin hacminin o kadar düşük olduğunu gösteriyor.

Oxford Üniversitesi’nde kıdemli bir klinik öğretim görevlisi olan çalışmanın başyazarı Anya Topiwala, *“İçki içmenin güvenli bir eşiği yok. Daha önce düşünüldüğü gibi, sadece belirli alanlar değil, hemen hemen tüm beyin alkolden etkileniyor”* dedi.

Bu tür araştırmaları gözden geçiren ünlü yazar Dr. Mark Hyman’ın *‘Alkolün damlası dahî zarar’* başlıklı yazısında:³

“Standart günlük tüketim önerisi kadınlar için bir, erkekler için iki kadeh. Ama bu bile fazla. Dünya Sağlık Örgütü’ne göre sağlık için güvenli sayılabilecek bir tüketim miktarı yok.”

“Alkol bir zehir. Etkisi de dozuna göre artıyor. Bu yüzden alkolün uykumuzu nasıl böldüğünü, vücudumuzu nasıl susuz bıraktığını, elektrolit dengemizi nasıl bozduğunu bilmemiz gerek. Alkolün hiçbir faydası yok. Ne sağlığımıza ne kalbimize iyi geliyor. Zararlarına dair veriler açık. Özellikle de kanser konusunda. Ayrıca demans ve alzheimer riskini de artırıyor.”

Dr. Mark Hyman yazısını şöyle bitiriyor: *“O halde her şeyden önce alkolün bir toksin (zehir) olduğunu, dolayısıyla güvenli dozunun olamayacağını unutmayalım. Vücuttaki vitamin ve mineralleri boşaltıyor; karaciğerinizi, beyninizi, hormonlarınızı, mikrobiyomunuzu ve bağışıklık sisteminizi olumsuz etkiliyor.”*

Görüldüğü gibi alkolün damlası dahî zehirdir ve zararlıdır. Peygamber Efendimizin buyurduğu gibi: *“Sarhoşluk veren her şey haramdır. Çoğu sarhoşluk veren şeyin azı da haramdır.”*❖

Kaynaklar:

1. Alkol tüketmek ne kadar riskli? BBC, 3 Ekim 2024.
2. Oxford Üniversitesi: Alkol tüketiminin her seviyesi beyne zarar veriyor. NTV, 19.05.2021.
3. Alkolün Damlası Dahî Zarar. Dr. Mark Hyman, 3-9 Ocak 2025 tarihli Oksijen’den.

HAZIR CEVAPLAR

HAZIRLAYAN: PINAR ÇAĞLAR

İMKÂNSIZ MI?

Fatih Sultan Mehmet Han, gemileri karadan yürüteceğini söylediğinde paşalarından biri, bunun imkansız olduğunu söylemişti.

Paşaya cevap olarak Sultan Mehmet şu meşhur sözünü söyledi:

“İmkânın sınırını görebilmek için imkânsız denemek lazım Paşa...”

RAHATLIK DUASI

Bir okuyucumuz şu hazır cevabı yolladı:

Bir tanıdık yanıma uğradı, konuşurken konu Suriyelilere geldi:

“Ekmek elden su gölden, senden benden rahatlar” dediği an, ben de *“Yâ Rabbi bu bacıma Suriyeliler’in rahatlığından ver”* dedim.

“Nasıl dua ediyorsun sen yaaa!..” dedi.

“Rahat olmak senin de hakkın” dedim.

Âmin diyemedi...

NEDEN GÖMÜYORSUNUZ?

Bir Rus askeri, Müslüman Çerkes çocuğa sorar:

“Biz ölümlerimizi yakıyoruz, siz neden gömüyorsunuz?”

Müslüman çocuk hiç düşünmeden cevap verir:

“Bizde hazineler gömülür, çöpler yakılır.”❖

Hayalin İçinden Öyküler

Başkalarının Anneleri

HÜSEYİN BURAK UÇAR

mayan anneler tanıyordu. Onun annesi ise bir de akşam gelince ev işlerinde ona yardım etsin istiyordu. Zaten uzun yolculuklarla gittiği işinden canından bezmiş bir halde dönüyor, üstüne bir de evde annesinin sözlü işkencelerine maruz kalıyordu. Yine de öyle karşılık vermemeliydi. Hele hele “Sen de başkalarının anneleri gibi neden olamıyorsun. Gittiğimde görüyorum arkadaşlarımın ne marifetli anneleri var. Hem ev işlerinde çok marifetliler, hem güzel giyinmesini de, güzel konuşmasını da çok iyi biliyorlar” cümleleri başta olmak üzere sarf ettiği o kötü sözler için çoktan pişman olmuştu. Onu ne zorluklarla büyüttüğünü hiçbir zaman unutmamalıydı. Fakat annesinin de dili çok keskindi. “Nereye koyduysan oradadır, sen bu gidişle evde kalırsın, bak komşunun kızına, çocuğun olunca sen de anlarsın, kime çektin bilmem ki...” gibi klişe anne serzenişleri ile yetinmemiş beddua etmeyi de ihmal etmemişti. “Allah sana senin gibi çocuk nasip etsin, iki yakan bir araya gelmesin inşallah” diye başlamıştı bedduaları. Anne bedduası tutmaz diye düşünerek biraz rahatlatmıştı kendisini genç kız... Ama o meşhur soru da gelmişti aklına: Ya tutarsa!?

Tüyleyi ürperdi o an. Çünkü bedduaların bir tanesinin tutması halinde bile durum içler acısıydı. Gerçekten de o durumda “iki yakası kolay kolay bir araya gelemezdi.”

Dönmesi gereken köşeye yaklaştığını anladığında sevindi. Metro istasyonuna

inen merdivenler oradan az ilerideydi. Üstelik daha birkaç dakikası bile vardı. Tam köşeyi dönünce her gün orada görmeye alışkın olduğu her iki ayağının da yarısı olmayan o genç dilencinin yerinde çok yaşlı bir kadının olması dikkatini çekti. Bütün acelesine ve telaşlı haline rağmen durdu. Durdu çünkü yaşlı kadının elinde, ikiye katlanmış bir gazete büyüklüğünde bir karton vardı ve kartonun üzerinde “cennet annelerin ayakları altındadır” yazıyordu. Durdu çünkü bu yaşlı kadın tanıdığı birisine çok benziyordu fakat çıkartamıyordu.

Önceki dilenci ile bir kez konuşmak istemiş ancak ondan ne o zaman, ne başka bir zaman tek bir kelime dahi duyamamıştı. Dilsiz olmalı ya da konuşmak istemiyor diye düşünmüştü. Bu yaşlı kadına da gayri ihtiyari sordu:

“Merhaba benim adım Serap. Sizin adınızı öğrenebilir miyim?”

Yaşlı kadının pejmürde bir hali vardı. Kendisi de kıyafetleri de uzun zaman su görmemiş izlenimi veriyordu. Başındaki bereyi ve boynundaki atkıyı çıkarttı ve marazlı sesi ile:

“Merhaba” dedi. “Benim adım da Serap.”

Genç kız yüzünü daha net görünce onun annesine çok benzediğini fark etti. Sanki onun yirmi yıl sonraki hali gibiydi. İsminin kendisi ile aynı olması da ilginçti fakat annesi ile benzerliği onu daha çok şaşırtmıştı. Gülümsedi ve:

“Sizin adınızın da Serap olması çok ilginç. Sizden önce sabahları burada gördüğüm sakat adama ne olduğunu da merak ediyorum. Sizinle biraz sohbet etmek isterdim doğrusu. Fakat metroyu kaçırmanın gerekiyor” dedi ve hızlıca elini cüzdanına uzatarak biraz para çıkarttı. O an yaşlı kadının söyledikleri ile şaşkına döndü:

“Hiç acele etme metro yarım saat sonra gelecek. Çünkü bir durak öncesinde küçük

bir arıza yaşandı. Bu arıza giderilecek fakat bu yaklaşık 25 dakikayı bulacak. Ayrıca geç kalırsam fırça atar diye korktuğun müdürün de fena üşütmüş bugün için rapor alacak ve işe gelmeyecek.”

Genç kız elinde paralarla öylece kalmıştı. Ne diyeceğini bilemedi. Yaşlı kadın konuşmaya devam etti:

“Bu arada beni annenin yirmi yıl sonraki haline benzettin fakat ismimin Serap olmasından anlamalıydın ki, ben senin kırk yıl sonraki halinim. Böyle kimsesiz ve perişan bir hale düşmemin sebebi ise annenin yani annemin beddualarıdır. Onu terk etmekle çok büyük hata yaptım. Pişman oldum fakat gönlünü almak için çok geç kaldım. Alsaydım bunlar başıma gelmeyecekti. Çünkü hiç yüzüm gülmedi, çok çileli bir hayatım oldu. Ne yazık ki çok yanlış bir adama sevdalandım. Ne kötü huy ararsan hepsi onda mevcuttu fakat ben fark edememiştim. Ayrılmak istesem de kurtulamadım. Sonra da hapislerde çürüdüm. Beni de borç batağına soktu. Hem işimden hem evimden barkımdan oldum. Çocuklarımız da heder oldular. Zar zor kurtardılar kendilerini fakat beni bir daha arayıp sormadılar. Sonunda buralara kadar düştüm.”

Genç kızın şaşkınlığı duydukları ile daha da arttı. Fakat asıl şoku birazdan yaşayacaktı çünkü yaşlı kadın bir anda ortadan kaybolacak ve yerini ayakları sakat olan o dilenciye bırakacaktı.

Elinde paralarla birkaç saniye bu adamla tuhaf tuhaf bakıştılar. Genç kız kendisini toparladı ve elindeki paraları dilencinin önündeki kutuya bırakırken onun elinde tuttuğu kartonda yazan az öncekinden daha uzun bir cümleyi net göremeyince gayri ihtiyari sesli bir şekilde mırıldandı:

“Burada ne yazıyor acaba?”

Genç kızın sağır ve dilsiz sandığı dilenci bunu duydu ve cevap verdi:

“Anne ve babandan biri ya da her ikisi

senin yanında yaşlanırsa onlara sakın öf bile demel! Onları azarlama, onlara saygılı, yüceltici sözler söyle,” yazıyor. Bu sözler İsrâ suresi 23. ayette geçiyor. Bu kartonu az önce yaşlı kadının biri elime tutuşturdu ve bir anda ortadan kayboldu. Sebebini ben de anlayamadım.

Genç kız bu yaşadıklarının nedenini gayet iyi anlamıştı fakat ne kadar gerçek olduğu konusunda kafası çok karışmıştı. İstasyona vardığında metronun henüz gelmediğini ve bir durak önce arıza yaptığını öğrendi. Yaşlı kadının söyledikleri doğru çıkmıştı. Çok geçmeden arıza halledilmiş ve geç de olsa iş yerine ulaşmıştı. Müdürlerinin soğuk algınlığı nedeni ile raporlu olduğunu öğrendiğinde tüyleri diken diken oldu. Hemen telefonla annesini aradı ve özür diledi.

Annesi zor bir insandı, bir süre küs kaldı onunla. Fakat genç kız pes etmedi, nihayetinde onun gönlünü almayı başardı. Bir daha da aynı hataya düşmedi. Çünkü zihni, gerçekliğini sorgulamaktan hiç vazgeçmese de kalbinde bir tereddüde mahal bırakmayan bu gizemli olay anne duasının gelecek üzerindeki etkisine dair ona asla unutamaya-cağı bir ders vermişti.❖

Tefekkürname

Numuneler ve Gölgeler

MEHMET SİNAN

İNSANIN hayat sahibi olması intizamın neticesidir. Eli, ayağı, gözü ve kulağı birbiriyle uyumlu ve birlikte çalışacak şekilde tasarlanmıştır. İçerisindeki sinir, dolaşım, sindirim gibi sistemler ile bu sistemleri meydana getiren organlar birbiriyle iç içe ve uyum içinde çalışır. İnsan, bir amaç için birlikte hareket eden sayısız atomdan ve hücre boyutunda milyarlarca hayattan meydana gelen tek ve mükemmel bir hayata sahiptir. Bununla birlikte, kâinattaki muhteşem intizamın bir parçası olduğundan, varlığı ve devamlılığı dış âlemden farklı ve bağımsız olarak düşünülemez.

Bütün bu özellikler, hayatın sadece maddi boyutuna aittir. Maddi beden içinde, hayatın özünü meydana getiren ruh, insana farklı mahiyetler kazandırır. Şuur ile kendisini ve çevresini fark eder, akıl ile kendisine yön verir ve çevresini etkiler. Sahip olduğu tüm duygular, insan ile kâinat arasında bir bağ kurar. Ancak ruhun mahiyetinin genişliği karşısında maddi âlem çok dar, küçük ve sınırlı kalır.

Görmesi, gözle sınırlıdır; çok uzağı ve çok küçük şeyleri göremez. Ancak hayali, kâinatın sınırlarında dolaşır, hatta ötesini merak eder. Kulağı, belirli aralıktaki sesleri duyabilir, yüksek sestem rahatsız olur, kısık sesleri anlaya-

maz. Burnu, belli kokuları alır; üstelik bir süre kokladıktan sonra o kokulara da alışır ve hissetmez olur. Yediklerinin tadı, boğazına ve midesine indiğinde kaybolur. Aynı anda iki şey düşünemez, iki karar veremez, iki yerde olamaz.

Geçmiş çok az hatırlar, birkaç zayıf tahmin dışında geleceği de bilemez; yaşadığı ana sıkışmıştır. Akıl gözüyle ve hayal süratinde bir anda atomdan galaksilere intikal eder, ama çok hızlı koşsa yüz metreyi ancak on saniyede gidebilir. Zekâsı ve birikimi onu uzaya çıkarır, fakat dünyadan çok fazla uzaklaşamaz; mekâna sıkışıp kalmıştır. Merak ettiği çok şey, kafasında çok fazla soru vardır. Çalışır, çabalar; ama bir şey öğrense merak ettikleri daha da artar. Her şeyi sonsuz ve sınırsız ister, ancak ihtiyaçlarını karşılamaya dünya yetersiz, ömür azdır; imkânlar sınırlıdır.

Bu kadar mükemmel bir canlının, bu kadar mükemmel teçhizat ve sınırsız kabiliyetlerle birlikte bu küçük âlemden ne işi

olabilir? Sadece beslenme açısından bakılsa bile; hayatı boyunca besin zincirinin en üstünde yer alan insanın, öldüğünde küçük kurtçuklar tarafından afiyetle yenmesi karşısında şuur, akıl ve irade sahibi olmasının manası, hedefi, amacı ne olabilir?

Eğer insan başıboş ve amaçsız değilse, kâinattan daha büyük bir amaç için yaratılmış olmalı, zamanın ve mekânın ötesinde bir hedefe yönelmelidir. İçinde yaşadığı bu âlem, numunelerden ve gölgelerden ibarettir. Gerçek hedef, bu numunelerin ve gölgelerin asıllarına ve membalarına

ulaşmak olmalıdır. Ölümünden sonra başka bir âleme gitmeli, orada ruhunu doyuracak sonsuz nimetlere ve sonsuz bir hayata kavuşmalıdır.

Bir mağazanın önünden geçenleri mağazaya davet etmek ve ürünlerini satın almalarını sağlamak için onlara küçük numuneler verilir. İnsana dünyada bahşedilen manevî nimetler de aslında birer numunedir. Yani ahiretteki nimetlerin aynısıdır ama sınırlı ve azdır. Çünkü bunlar, doymak için değil, tatmak ve tanımak için verilmiştir.

Dünyadaki maddi nimetler ise ahirete nazaran gölgeler gibidir. Bir ağacın gölgesi, ağacın varlığını haber verir ona delil olur, ancak tarif etmek konusunda çok zayıftır. Tek renkli ve iki boyutlu bir silüet olduğu için ağacın tüm yönlerini, ayrıntılarını ve renklerini gösteremez. Gerçek görünüş ve gölge aynı ağaca aittir ama birbirinden çok farklıdır. Aynı durum Dünyadaki ve Cennetteki ağaçlar için de geçerlidir.❖

Kalbini Özgür Bırak

SELİM GÜNDÜZALP

KALBİMİZ ayna gibi, çiçeklere baktıkça içimiz de çiçekleniyor...

Gözümüzü açtıkça uyanıyor kalbimiz. Aç ki gözünü kalbin açılınsın... Tefek-küre, hikmete, şükre, duaya aç gözünü ki açılınsın kalbinin kanatları... Kanatlan... Kalbini özgür bırak... Nicelerinin boğulduğu madde bataklığı, senin topuklarını ıslatmasın. Kimlerin takılıp kaldığı madde, sebepler zinciri seni tutamasın...

Gözüyle bakan sadece eseri görür, kalp gözüyle bakan eserden sanatkarının maharetini görür. Basiret olmalı ki, gözün gördüğü anlam kazansın; ilim olmalı ki, görülen kelimenin manası anlaşılınsın...

Sebeplerin ardındaki hikmeti, kudreti, iradeyi gör ki, kalbinin gözü açılınsın... Ağacı görmek maharet değil; odundan elma çıkararak Allah'ın işini görüp takdir etmek maharet... Resim sergisine boyaları, kumaşları, çerçeveleri değil, ressamın ustalığını görmek için gidilir. Yeryüzüne de

toprağı, çamuru değil, Allah'ın toprakla, suyla, rüzgârla yarattığı eserleri görmeye gelinir... Şu gelip geçen dünyadan, geçip bitmeyen manalar devşirmeye gelinir.

...

Toprağın içinde ne varsa o yeşerir; sen, kalbinde iyilik tohumları sakla. Sakla ki, güzel meyvelerini yiyessin...

İyilik, içten dışa, niyetten harekete kadar seni güzelleştirir. İyilik, fertten topluma yayılır dünyayı güzelleştirir, bu esfel-i safilin olan dünya yaşanacak yer olur.

İyiliği küçük görme, elindeki bir tohumu ek de sonra ardından ormanı gör...

Nasıl buyuruyor Rehber-i Ekmelimiz (sav), *“Kim, helâl kazancından bir hurma kadar sadaka verirse, Allah o sadakayı kabul eder. Sonra onu dağ gibi oluncaya kadar büyütür; herhangi birinizin tayını büyüttüğü gibi, sahibi adına ihtimam-la büyütür.”* (Buhârî, Zekât 8; Tevhîd 23;

İnsanı insan yapan güp güp çalışan değil, Allah için atan kalbidir.
İnsanı insan yapan, içinde konuşan kalbidir... Ne güzel ki Allah kalbine dil vermiş. Kalbine dil veren, onun sesine cevap da verir.

Müslim, Zekât 63, 64)

Bir hurmada Uhud dağı kadar müjdeyi duyana, hiçbir iyilik küçük değildir. Allah için iyilik yapana hiçbir iyilik önemsiz değildir.

...

İnsanın zerreden tüm kâinata, dünyadan ahirete, bir çiçekten bahara her şeyle ilgisi, alakası var. Bütün bu ilgilerin de kalbine yansması var. Kanalin şifresini doğru girmezsen göstermiyor. Ya kâinata doğru şifreyle bakmazsa insan ne görür?..

Kalbine gelen her şey, ya nur olarak ya da zulmet olarak yansıyor. Nereye? Hayatına yansıyor...

Ne demiş Hz. Mevlana: *“Testinin içinde ne varsa dışına onu sızdırır.”*

Kâinat Allah'a şahitlik ediyor. Bizim “Eşhedü...” diyerek söylediğimiz şahitlik kelitemizde, kâinatın o şahitliğini ifade ediyoruz, ben de şahidim diyoruz.

Her şey Allah'ı tesbih ediyor. Bu muazam büyüklük ve hassas ölçülerle idare edilen kâinatı ancak Allah yaratabilir, idare edebilir diyoruz. Bunu yapan irade, ilim ve kudret her şeyden yücedir, her kusurdan uzaktır diyoruz.

Her şey Allah'ı hamd ile övüyor. Yarattığı canlı cansız her şey, haliyle, hareketiyle ve yaptığı işlerle öncelikle Allah'ı övüyor. Tıpkı, bir insanın yaptığı bir makinenin tıkr tıkr çalışmasıyla ustasını övmesi; annemizin yaptığı enfes yemeğin tadıyla, lezzetiyle annemizi alkışlaması gibi...

Müminin kalbi böyle parlak bir aynadır, o aynada semavatın, kâinatın, dünyanın ve içindekilerin tesbihleri, hamdleri, şükürleri yansır. O mümin, kalbinde yansıyan bütün bu nurlarla Rabbinin yüceliğini görür, Onun azameti karşısında secdelere kapanır...

...

Elbette kalp dediğimiz bir kasılıp bir gevşeyen et parçası değil, ümitle haşyet arası ürperen kalp... Kastımız, öldüğünde insanın maneviyata hissizleştiği, küfranın akıbetini göremediği, dünyadan sonrasını hesap edemediği kalp...

İnsanı insan yapan güp güp çalışan değil, Allah için atan kalbidir. İnsanı insan yapan, içinde konuşan kalbidir...

Ne güzel ki Allah kalbine dil vermiş. Kalbine dil veren, onun sesine cevap da verir.

Şimdi mübarek günlerdeyiz. Kalbin uyandığı, bahara erdiği aylardayız. Bu bereketli, feyizli ayların tüm güzelliğini istiyoruz Rabbimizden. Bizleri önce Ramazan'a, sonra bayrama, sonra da ebedi bayrama erdirsin... Amin.❖

Taşları Yemek Serbest

İBRAHİM KÖROĞLU

GEÇEN gün ziyaretime gelen bir yakınım bana, kendi kitaplığından seçtiği ve ona da büyüklerinden miras kalmış bir kitabı hediye etti. “Quo Vadis” isimli romanın 1975 yılı baskısıydı bu.

99 depreminde göçük altından çıkarıldığı için ciltli kapağı epey hasar görmüş, buna rağmen içindeki sayfalarda okumaya engel teşkil edecek bir hasar oluşmamıştı.

Hediye etmek için, 46 yıl önce basılmış, manevi değeri olan ve hikayesi böyle sıra dışı bir kitabı seçmiş olmasını, “inanıyorum ki, kıymeti daha çok bilinecek ve manevi değeri daha da artacak” şeklinde, gönül alıcı sözlerle açıklayınca, ben de itiraz etmedim.

Polonyalı yazar Henryk Sienkiewicz, I. Yüzyıl Roma’sında yaşanan zulmü ve bu zulme karşı yapılan destansı direniş anlattığı bu romanı ile, 1905 yılında Nobel Edebiyat Ödülünü almış. İlk sayfalardaki tanıtım bölümünde kitabın isminin hikayesi şöyle anlatılıyor:

“Quo Vadis Latince, ‘Nereye Gidiyorsun?’ demektir. Bu söz şuradan gelir: İmparator Neron, Troia (Truva) üzerine okuduğu bir kitapta şehrin yanışını anlatan sahneden pek heyecanlanmış, kendisi de Roma’yı ateşe verip, bu heyecanı daha yakından tatmak hevesine kapılmıştı.

Bu isteğini gerçekleştirmekten geri kalmaz; hatta, bir hikayeye göre, alevleri seyrederken, çalgı çalarak eğlenir.

Bu sırada, Ermiş Paulos, yanan şehirden kaçarken, yolda Hz. İsa’nın hayalini görür.

‘Quo Vadis, Domino?’ (Nereye gidiyorsun, Efendimiz?) diye sorar. Hz. İsa da ‘Senin kaçtığın şehre!’ diye karşılık verir.”

Paulos’un şehri ve insanları kurtarmak yerine kaçmasına bir serzeniştir bu cevap.

“Quo Vadis” sorusu zamanla, herkesin kendisini sorgulamak için ya da sorgulamak istediği kişi ve kurumlar için kullandığı bir deyim dönüşür.

Kitabı, Mehmet Akif Ersoy’un bir gece misafir olduğu yerde Fransızcasından

okuduğunu ve elinden bırakamayıp sabaha karşı bitirdiğini de önemli bir anekdot olarak ekleyelim.

İstisnalar elbette olacaktır fakat hediye olarak kitap alıp vermek, günümüzde artık çok tercih edilmiyor. Bunun gibi değişen birçok alışkanlığımız var.

Nedenleri şöyle sıralayabiliriz:

- Teknolojik gelişmelerin ve internetin etkisi,

- Her şeye maddi değeri ile bakmak,

- Trendlerin ve modanın güdümünde yaşamak,

- Manevi değer diye bir değer ölçüsünün tarihe karışması.

Gandi bu konuda, “Alışkanlıklarınıza dikkat edin değerlerinize dönüşür, değerlerinize dikkat edin karakterinize dönüşür” diyerek uyarıyor bizi.

Durumu daha da vahim hale getiren ise, yeni normallerimizin alışkanlıklarımızın önceden asla tasvip etmediğimiz, ahlaka uygun bulmadığımız, insani değerlere aykırı gördüğümüz hususları da kapsıyor olması ve bizim bunları da artık normal görerek kanıksıyor olmamız.

Sosyal Medyanın, Bilgisayar oyunlarının, Televizyon programlarının ve çeşitli platformlardaki dizilerin normalleştirmekte çok başarılı olduğu yanlışlar ve bilinçaltımıza işledikleri bazı çok sakıncalı mesajlar şöyle:

- Aldatmayan insan yok, dolayısı ile sen de aldatabilirsin!..

- Aşk her şeyi affeder, her şeyi mubah kılar!..

- Herkes kaybetse de önemli olan senin kazanmandır!..

- Kaybedenler, yaşama hakkını da kaybeder!..

- Çalışanların tek motivasyonu para, işletmelerin tek motivasyonu kârlılıktır!..

- Haram-Helal ayrımını kim gözetiyor ki sen gözetesin!..

- Ailenin reisi artık çocuklardır. Onların

her isteği, anne baba için emirdir!..

- Eli silahsız olan, alkol ve uyuşturucu madde kullanmayan, adam değildir!..

- Aklını kullanmayı bırak kaba kuvvetle hallet!..

- 7’den 17’ye her yaşta kız ve erkek çocuk için küfürlü konuşmak normaldir!..

- Vatan, millet, ulus kavramları sınırların kalktığı dijital çağa uygun olmayan kavramlardır!..

- Çocuklar dinini ve cinsiyetini 18 yaşından sonra kendisi seçmelidir. Hatta seçmeyebilirler de!..

Durum böyle olunca şair Mevlana İdris’in “Ellerimizin Büyük Boşluğu” şiirinde dediği gibi, “çocuğun çocuk, ekmeğin ekme, erkeğin erkek, kadının kadın, sevmenin sevmek olduğu zamanları” arar hale geliyoruz.

...

Bir büyük şairimiz İsmet Özel de “Taşları Yemek Yasak” başlıklı o muhteşem yazısının giriş bölümünde şu ibretlik öyküyü anlatıyor:

“Ormanın derinliklerinde yürümekte olan bir avcı, ağaçlardan biri üzerinde bir levha görmüş. Levhanın üzerinde şu sözler yazılmış: “Taşları Yemek Yasaktır!”

Bu alışılmadık uyarı karşısında avcı meraka kapılmış. Levhanın asılı olduğu ağacın önündeki ayak izlerini takip etmeye başlamış ve izlediği yol onu bir mağaraya götürmüştü. Mağaranın ağzında bir derviş oturuyormuş ve avcı, yeterince yaklaştığında konuşmaya başlamış:

“Zihnine takılan soruyu biliyorum. Şimdiye kadar taşları yemeyi yasaklayan bir uyarı levhası hiç görmedin, çünkü insanların taş yemeye zaten ihtiyaçları yok. İnsanları zaten yapmaya eğilimleri olmayan bir konuda uyarılmaya niye? İnsanlar arasında taş yeme adeti yoktur, onlara yapmayacakları şeyi yapma demenin ne anlamı var?”

“Ancak şuna dikkat et: İnsanlar arasında adet haline gelmiş öyle davranışlar, öyle alışkanlıklar vardır ki, bunlar insan için tıpkı

taş yemek gibidir. Eğer zararı bakımından düşünürsen taş yemekten daha çok zarar veren işlerdir bunlar. Bunlar taş yemek kadar budalaca, insanın öz niteliklerine yabancı tutum ve davranışlardır.

“Eğer insanlar acınacak haldeyse, insanlar arasında zulüm, haksızlık, merhametsizlik, yozlaşma ve ihanet hüküm sürüyorsa bunun sebebi; insanların sanki taş yemişçesine yedikleri bunca nesneden, taş yemeye benzeyen tavırlardan doğmaktadır.”

...
İmparator Neron'un, Roma'yı sırf kendi heva ve hevesleri için yakması gibi, kendilerini her şeyin sahibi olarak gören bugünün Neron'ları, insanın fitratını değiştirme iddiası ile dünyayı ateşe vermekten çekinmiyorlar.

Zulümler arttıkça, yangın büyüdükçe adeta Neron gibi alevleri seyrederek eğleniyorlar.

Kanaatimizce, çocuklarımızı, gençlerimizi, insanlığımızı korumak adına, ailemizde, okullarımızda, bütün kurumlarımızda, kaybettiğimiz değerleri yeniden kazanma seferberliği başlatılsa yeridir. Bu konu için özel bir bakanlık bile kurulabilir.

Fakat hepimiz, aynanın karşısına geçmeli ve şu soruyu önce kendimize sormalıyız:

Quo Vadis; Nereye Bu Gidiş, Nereye Böyle!..❖

Basınç Ölçen Kutup Ayısı

ELİF E. BAYRAKTAR

KATI basıncı, katı maddelerin ağırlıklarından dolayı temas ettikleri yüzeye uyguladıkları kuvvetin birim alana düşen miktarıdır. Basınç, bir kuvvetin etkisinin yüzeyde nasıl yayıldığını ifade eder ve katı maddelerde bu kuvvet, maddenin ağırlığıyla doğrudan ilişkilidir.

Katı basıncı, katının ağırlığı ve yüzey alanı ile ilişkilidir. Ağırlık arttıkça basınç artar. Yüzey alanı büyüdükçe basınç azalır.

Katı maddeler, kuvveti genellikle sadece temas ettiği yüzeye uygular.

Yüzey alanının değiştirilmesi (mesela, bir çivi ucu sivri olduğunda), aynı kuvvetin etkisiyle farklı basınçlar oluşmasına neden olur.

Mesela bir kitap bir masanın üzerine bırakıldığında kitabın ağırlığı, masaya uygulanan kuvveti oluşturur. Kitabın yüzeyi büyükse, masaya yaptığı basınç daha az olur. Ancak kitap dik konulduğunda yüzey küçülür ve basınç artar. Bunun temel prensibi, basıncın kuvvetin yüzey alanına bölünmesiyle hesaplanmasıdır. Formülü şöyle: Basınç = Kuvvet / Yüzey Alanı

...
İşte kutup ayıları buz üzerinde yürürken, katı basıncının bu formülünü biliyor gibi vücut ağırlıklarını

geniş bir alana yayarak buza uyguladıkları basıncı azaltıyorlar. Özellikle, ayaklarını birbirlerinden uzaklaştırarak ve vücutlarını aşağıda tutarak sürünür gibi yürüyorlar.

Kutup ayılarının geniş ve yassı pençeleri, vücut ağırlıklarını daha geniş bir alana yaymalarına imkân tanıyor. Bu sayede, devasa kütlelerinin buza uyguladığı her birim alana düşen basınç azalıyor. Azalan basınç, buzun kırılma ihtimalini düşürüyor ve kutup ayılarının güvenli bir şekilde yürümelerini sağlıyor.

Bu özellik, onların hayatta kalmaları için çok önemli, çünkü ince buz tabakaları üzerinde avlanmak ve hareket etmek zorunda kalıyorlar. Geniş pençeleri ayrıca buz üzerinde kaymalarını önüyor ve hareketlerini daha dengeli hale getiriyor.

Sıradan bir ayının sergilediği bu kabiliyet aslında evrim teorisinin açıklayamadığı bir özelliktir. Bir evrimci sitede, “Kutup ayıları, buzda basıncını azaltmak için ağırlığını yaymayı nerden biliyor?” sorusuna verilmiş cevapları araştırdım. İlk cevap şöyleydi:

“Ayılar, öyle de yatıyor, böyle de. Öyle de yürüyorlar, böyle de. Her şekilde yatıp yürü-

yorlar. Ve bir yatış/yürüyüş biçiminde buzun kırılmadığını fark ediyorlar. Bunu fark ediyorlar çünkü elbette onların da bir hafızaları var. Ve o deneyimden sonra da o yatış/yürüyüş biçimini kullanıyorlar. Hiçbir hayvan, bizim bilimsel olarak açıkladığımız gerçekleri, o gerçeklerin farkında olarak yaşamıyor.”

Açıklamanın başında ayıların bu gerçeği fark edip bu yürüyüşü tercih ettiğini, devamında ise hayvanların hiçbir şeyin farkında olmadığını yazmış bu bilim adamı... Muhtemelen net bir sonuca varamamış.

Bir diğeri ise buz üzerinde yaşamak için gerekli olan özellikleri, ayıların doğal seçim yoluyla kazandıklarını yazmış. “Zaman içinde buz üzerinde yürüme yeteneği kutup ayılarında yaygınlaşmış ve kalıcı hale gelmiştir. Kutup ayıları, buzda basıncını azaltmak için ağırlığını yaymayı bilinçli olarak öğrenmemişlerdir. Bu davranış, onların genetik ve fizyolojik yapısının bir sonucudur” demiş.

Farkındalık mı? Doğal seçim mi? Genetik mi? Ayıların fizyolojik yapıları mı? Vs... vs...

Objektifliğini kaybetmemiş, materyalizme, natüralizme, pozitivizme ve ateist ideolojilere şartlanmamış, ideolojik sınırları olmayan, araştırmalarını önyargısız yapan ve araştırma sonuçlarını açıklarken tarafsız olan bir zihin, bu kabiliyetin ayıya ait olmadığını, ona öğretilmediğini, yani Allah'ın bu canlıya ilhamı olduğunu ifade eder.

Kuşkusuz hiçbir canlı türü birbirinden çok farklı ve üstün özelliklere kendiliklerinden ya da tesadüfen sahip olamazlar. Âlemlerin Rabbi olan Allah, benzersiz yaratma sanatıyla bu canlıları kusursuz bir tasarımla ve hayranlık verici özellikleriyle birlikte var eder. Bir Kur'an ayeti bunu şöyle haber veriyor:

“O Allah ki; yaratandır, (en güzel bir biçimde) kusursuzca var edendir, şekil ve suret verendir. En güzel isimler O'nundur. Gökte ve yerde olanların tümü O'nu tesbih etmektedir. O, Aziz, Hakîm'dir.” (Haşr suresi, 24)❖

Vücut Kıllarının Önemi ve Fonksiyonları

PROF. DR. Ş. HAKAN ATALGIN

EVRİM görüşünün vücut kıllarının fiilen gereksiz ve işlevsiz olduğunu iddia etmesine karşı anatomik ve fizyolojik olarak kılların çok önemli olduğu ve birçok görevler için yaratıldığı aşikârdır. Bu yazıda kılların sadece bazı fonksiyonlarından bahsedilecektir.

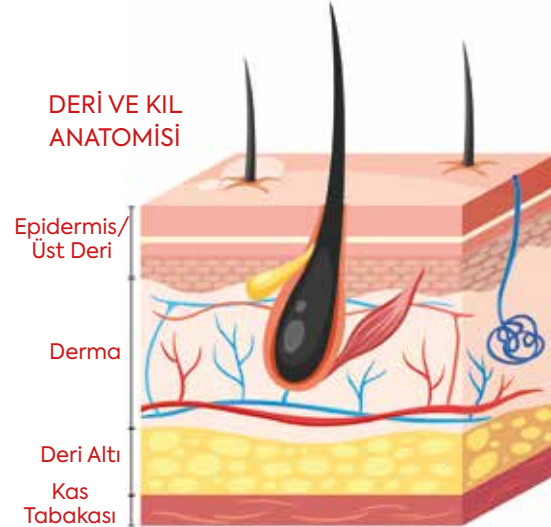
Saç ve kıllar, tüm memelilerin derisinde bulunan özellikle insanlarda özel ve benzersiz yapılarıdır. Derinin katmanlarından biri olan dermiste, dokunma, basınç, ısı veya soğuk için özel yaratılan reseptörlerle hissederiz. Vücudun ayak tabanı, el ayası, yanak yüzeyi, dudak ve birkaç organın bazı kısımları dışında memeli derisinde neredeyse her yerde kıl vardır. Vücut yüzeyinin büyük bölümünde renksiz kıllar bulunurken, kafa derisi, kirpikler, kaşlar, sakal ve bıyık gibi bölgelerde kıllar daha uzun, daha kalın ve yoğun pigmentlidir.

Kılın temel işlevlerinden birisi cildin mekanik hasarlardan korunması için sinirsel uyarım sağlaması ve sabit iç vücut sıcaklığını ayarlanmasında (termoregülasyon) rol almasıdır. Kıllar dışarıdan gelebilecek zararları hissetmek ve bunlardan kurtulmak için olmazsa olmazımızdır.

Kıllar genel olarak güneş ışığının zararlı etkilerine, güneş yanığına ve cilt kanserine karşı korur, soğuğu ve kafanın fiziksel hasarını önler. Kaşlar, gözlere giren ter ve yabancı cisimleri durdurmak için de görevlidir.

Ayrıca kaşlarımızın iletişim yönünden de bizlere çok büyük katkısı bulunur. Birçok jest ve mimik, kaşlar yardımıyla yapılmaktadır. Kirpikler, gözümüze doğru gelen cisimlere karşı ani refleks göstererek gözlerimizi kapatmamıza yardımcı olur. Saçın ayrıca sosyal iletişimde önemli rolü vardır. İnsanlarda çekiciliği, cildin korunması, güneş ışığının yansıma veya emilmesini sağlar. Hirsutizm, saç dökülmesi gibi saç bozukluklarındaki psikolojik etki göz önüne alındığında saçın görsel olarak ne kadar önemli olduğu daha iyi anlaşılır. Özellikle bu son noktaya ilişkin olarak, saç dökülmesi görülen deneklerde kişilik bozukluklarının daha yaygın olması saptanmıştır.

Görüldüğü gibi insan vücudundaki kıllar çok faydalı ve fonksiyoneldir. Boyutu ve ko-

numu ne olursa olsun, tüm kıl folikülleri zengin bir şekilde innerve edilir ve deri duyarlılığının temel anatomik birimini oluşturur. Kılların etrafında ve deride bulunan sinir ağları sayesinde kıllar temas duyusu organı olarak da fonksiyon görürler.

Normalde kıllar, cildin bir şeyleri hissetmesinin ana yoludur. Dokunma duyumuzu derinin yüzeyinin ötesine taşır ve dışardan gelecek tehlikeleri tespit etmek için duyuşal (sensorik) yeteneğimizi artırır. Üzerinizde bir böceğin gezindiğini hissediyorsanız, bu hissiniz doğrudan cilt temasından çok, böceğin kıllarınıza temas etmesi ve kılın deride ilişkili olduğu sinirle uyarılmasından kaynaklanmaktadır. Çünkü kıl bulunmayan bölgelerde bazen çok küçük temasların hissedilmemesi, buna karşı kıllı bölgelerde ise kolaylıkla hissedilmesi bu bilgiyi ispatlamaktadır.

Kıllar sayesinde sert nesnelere deriye yakın hızlı geçişlerinden kaynaklanan hava hareketleri bile hissedilir. İnsan vücut kıllarının sinirsel bağlantıları, sinekler gibi yakındaki uçan böceklerin hava titreşimlerini dahi doğrudan fiziksel temas olmadan hissedebilecek kadar hassastır. Kılları daha çok olanlarda, özellikle kollar ve bacaklardaki fazla kıllar, bir sivrisineği cilde ulaşmak için çok çaba harcamak zorunda bırakır. Hatta bu kılların varlığı sinek, pire, kene ve böcek gibi canlıların cilde temasını engeller. Bu yüzden vücudumuzun dış tarafları içe bakan kısımlarına göre daha az kıllıdır, çünkü tehlikeler dışarıdan gelmektedir.

Kılların bir görevi de termoregülasyondur. Herbir kıl için musculus arrector pili(*) adı verilen küçük, düz kas bulunur ve gerektiğinde kasılır. Bu kas epidermisten kıl gövdesinin tabanına kadar uzanır ve kasıldığında tüylerimiz diken diken olur. Böylece elbisemiz ile cildimiz arasında bir hava tabakası oluşturularak—çift camlarda olduğu gibi—soğuk ve sıcak havalarda izolasyon görevi görür.

Saç vücudun en iyi korunan kısımların-

dan biridir. Ölümden yıllar sonra bile özelliğini korur. Bazı durumlarda kemiklerden bile daha iyi korunur. Onun bozulmaya karşı direnci kısmen keratinize olmasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle adli tıpta saçın önemi büyüktür.

Burun kıllarından söz etmezsek hijyen ve sağlığımız açısından önemli bir konuyu atlamış oluruz, burun kılları klimanın hava filtresine benzer. Elbette daha harikadır. Burun kılları kiri, tozu, virüsleri, bakterileri ve toksinleri ta ki biz hapşırırsanız, yutkunana ya da burnumuzu sümkürene kadar hapseder. Burun kıllarının yoğunluğu bir avantaj olabilir. Burun kılları seyrek olan hastaların astıma yakalanma oranı, burun kılları sık olanlara göre üç kat fazladır. Bununla beraber, burun kılları savunmanın ilk hattıdır. Kılları koparmak enfeksiyonlara yol açabilir çünkü burnunuz steril bir yer değildir. Burun kıllarının diğer bir görevi de kışın burnumuzdan nefes alırken; aldığımız soğuk havanın direkt akciğerlere gitmesini engellemesidir. Çünkü bu sağlığımız için bir tehlikedir, fakat burnumuzdaki kıllar bu havanın bu bölgeden geçişini yavaşlatarak bu bölgedeki zengin damar dallanmalarının havayı ısıtmasına ve nemlendirmesine yardımcı olur, böylece ısınarak ve nemlendirilerek akciğerlerimize gönderilen hava bizi hasta etmez.

Kulak kılları hakeza...

Sonuç olarak vücutta bulunan kıllar, çeşitli koruyucu ve düzenleyici işlevlere sahiptir, körelmiş veya gereksiz değildir. Tesadüfen olmuş hiç değildir.

İnsan için “Sen kendini idare edemezsin, o yük ağırdır. Kendi başına muhafaza edemezsin, belalardan sakınıp levazimatını yerine getiremezsin...” şeklinde ifade edildiği gibi kendi hayatımızı devam ettirme işini Rabbimiz bize bırakmamış. Bizim vazifelerimizden bazıları da bunlar gibi üzerimizde bulunan harika, fonksiyonel ve sanatlı eserleri görüp kıymetini takdir etmek ve ona ihtiyacımızı görüp, bu ihtiyacımızı gideren Rabbimize şükretmektir...❖

Kur'an Allah'ın Mucize Kelamıdır

Felak, Nas Sureleri ve İslam Âleminin Tarihi Hayat Safhaları

PROF. DR. NİYAZİ BEKİ

FELAK SURESİ

FELAK suresi Medine'de indirilmiştir, ayet sayısı: 5'tir. Meali şöyledir: *Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla*

“De ki: Yarattığı şeylerin kötülüğünden, karanlığı çöktüğü zaman gecenin kötülüğünden, düğümlere üfleyenlerin kötülüğünden, haset ettiği zaman hasetçinin kötülüğünden, sabah aydınlığının Rabbine sığınırım.” (Felak Suresi, 1-5)

FELAK: Bir şeyden infilak eden bir şey. Örneğin—müfessirlerin büyük çoğunluğuna göre—Sabahın infilak etmesi, günün ağarması anlamına gelir. Toprağın infilak etmesi, bitkileri çıkarmakla, bulutun infilak etmesi yağmuru yağdırmakla kendini gösterir. Tanelerin ve çekirdeklerin infilak etmesi, taşıdıkları programlarını dışarıya yansıtmakla tahakkuk eder. Keza, bütün varlıkların, kâinat olarak yokluktan vücut sahasına; denizlerin, ırmakların taşlardan kayalıklardan fıkmakla infilak etmesi, yavruların rahimlerden çıkmakla infilak etmesi, yumurtaların civcivleri/yavruları çıkarmak için infilak etmeleri gibi bütün ontolojik mümkün mükevvenâtın yokluk karanlığından varlık nuruna çıkmaları, gece karanlığın sabah aydınlığına inkılap etmesiyle infilak etmesi gibi bir sükundan bir harekete tahavvül et-

mesi manasına gelir. (krş. Fahreddin Râzi, Kurtubi, Muhammed Cemaluddin el-Kasimi, Mahasinu't-Tevil, ilgili yer)

Buna göre:

a) Surenin ilk cümlesi *“Kul eûzu bi Rabbi'l-felâk”* ayetinin manası şöyle anlaşılabilir: *“De ki: Kâinatı yokluktan infilak ettirip varlık sahasına çıkararak, her varlığı kendine uygun bir infilak ile parçayı bütünden ayırıp yeni bir pozisyonda gösteren mükevvenâtın, canlı ve cansız bütün varlıkların Rabbine sığınırım!”*

b) İkinci ayetin *“min şerri mâ halâk”* cümlesinin manası şöyle anlaşılabilir: *“Yarattığı her şeyin şerrinden... Yani: Aydınlığı yutan gecenin, karanlığı defeden gün ağarmasının, buluttan yağın yağmurların, topraktan biten bitkilerin, evrendeki itimçekim kanunlarının, irade ve şuur sahibi olan*

ve olmayanların şerrinden onların yaratana, terbiyecisi ve rablerine sığınırım!”

ĞASIK:

Bu kelimenin en meşhur manası Ay'dır. Nitekim sahih hadis rivayetlerine göre Peygamber Efendimiz (s.a.v) Hz. Aişe'ye Ay'ı göstererek şöyle buyurmuştur: *“Bunun şerrinden Allah'a sığın; ayette zikredilen ‘Tutulmuş Ay’ budur.”* (bk. İbn Hanbel, Müsned, 6/61; Tirmizi, 3366; Nesai/es-Sünenü'l-kübra, 10138)

Namazın ilk farzietini emreden ayet İsrâ suresinin 78. ayetidir. Orada da *“Ğaseki'l-leyl”* kullanılmış ve gece karanlığı olarak anlamlandırılmıştır. Buna göre, güneşin zevale meylettiği vaktin adı olan *“Dülukiş-şems”* kelimesi zevalin ilk zamanı, *“ğaseki'l-leyl”* ise imsak vaktidir. Bu iki vakit arasında öğle, ikindi, akşam ve yatsı namazlarına, *“Fecir namazı”* ile de beşinci vakit olan sabah namazına işaret edilmiştir. Böylece bu ilk inen ayette günlük beş vakit namaza işaret edilmiştir. Felak suresinde yer alan *“Ğasikin izâ vekab”* gece karanlığı ve Ay'ın kaybolmasından meydana gelen karanlık aynı şeyleri ifade eder.

“Ğasikin izâ vekab=Ayın karanlığa gömülmesi” iki şekilde anlaşılabilir. **Birincisi:** muvakkat bir süreliğine tutulmasından kaynaklanan karanlık. **İkincisi:** Ayın birkaç gün görülmediği bir zaman sürecindeki kaybolmasından kaynaklanan karanlık. Ki bu her iki hece karanlıklarında da hırsızlık, fuhuş, gasp, kapkaç, katil gibi şerhler çokça işlenmektedir.

c) Üçüncü ayette zikredilen *“ve min şerri ğasikin izâ ve kab”* cümlesinin anlamı şu şekilde anlaşılabilir: *“Ayın güneşle irtibatının koptuğu ve bu sebeple aydınlıktan karanlığa gömüldüğü zaman sürecindeki her türlü şerrin gelmesine fırsat veren o karanlık vakitlerdeki kötülüklerden Allah'a sığınırım.”*

d) *“Ve min şerri'n-neffâsâti fi'l-ukad”* *“Ukdelere üfleyenlerin şerrinden Allah'a sığınırım”* mealindeki bu dördüncü ayetin izahlı meali şöyle olabilir:

Ukde, yumru; ukde-i hayatiye ise *“çekirdekten canlılığa temel olan yapı”* anlamındadır. Bu anlamıyla bu ayeti şöyle anlayabiliriz: *“İnsanın duygu, düşünce, meyil ve iradesi bir çekirdekteki ‘ukde/ukde-i hayatiye’ hükmündedir, çünkü insanın hayatı bunlar üzerinden sümbülleşip şekillenir. İşte medya ‘sihirli sözleriyle/üflemeyle’ insanı dünyevi-leştirir ve sefahetlere atar, ahireti unutturur.”* Bu ayet şu şekilde anlaşılabilir: *“Duygu, düşünce ve iradem (ukdemi) etkileyip hayatımı olumsuz yönlendirecek sözlerden (üfle-melerden) ve fitnelere Allah'a sığınırım.”*

Asrın idrakine hitap eden Bediüzzaman Hazretlerinin şu açıklamaları da bu ayetin ne kadar geniş bir pencereden bakıp ders verdiğini gösterir:

“Hem meselâ: ‘en-neffâsâti fi'l-ukad’ cümlesi -şeddeler sayılmaz- bin üçyüz yirmisekiz (1328); eğer şeddede (lâm) sayılsa, bin üçyüz ellisekiz (1358) adediyle bu umumî harfleri yapan ecnebi gaddarların, hırs ve hased ile bizdeki Hürriyet İnkılabı'nın Kur'an lehindeki neticelerini bozmak fikriyle tebeddül-ü saltanat ve Balkan ve İtalyan Harfleri ve Birinci ve İkinci Harb-i Umumi'nin patlamasıyla maddî ve manevî şerhlerini, siyasî diplomatların radyo diliyle herkesin kafalarına sihirbaz ve zehirli üflemeleleriyle ve mukadderat-ı beşerin düğme ve ukdelere gizli plânlarını telkin etmeleriyle bin senelik medeniyet terakkiyatını vahşiyane mahveden şerhlerin vücuda gelmeye hazırlanmaları tarihine tevafuk ederek, ‘en-neffâsâti fi'l-ukad’ın tam manasına tetabuk eder.” (Asa-yı Musa, 86)

e) *“Ve min şerri hâsadin izâ hased.”* Surenin bu beşinci ayetinin meali şöyle olabilir: *“Haset edenin haset ettiği andaki şerrinden Allah'a sığınırım.”*

İnsanın gözüyle nazar denilen bir zehirli bakış okunu fırlatması ne kadar hakikat ise, gönül gözünden fırlatılan bir haset oku da o kadar zararlı ve zehirli bir oktur. İkinde de ilahî takdire karşı meydana gelen ve

“semm-i katil=öldürücü zehir” hükmünde olan itirazvâri bir su-i edep vardır.

Bunun izahını da yine Bediüzzaman Hazretlerinden dinleyebiliriz:

“Hem meselâ: **“Ve min şerri hâsîdin izâ hased”** cümlesi -şedde ve tenvin sayılmaz- yine bin üçyüz kırk yedi (1347) edip, aynı tarihte, ecnebi muahedelerin icbarıyla bu vatanda ehemmiyetli sarsıntılar ve felsefenin tahakkümüyle bu dindar millette ehemmiyetli tahavvüller vücuda gelmesine ve aynı tarihte, devletlerde ikinci harb-i umumîyi ihzar eden dehşetli hasedler ve rekabetlerin çarpışmaları tarihine, bu mana-yı işarî ile tam tamına tevafuku ve manen tetabuku, elbette bu kudsî surenin bir lem'a-i i'caz-ı gaybîsidir. **Bir İhtar:** Herbir âyetin müteaddid manaları vardır. Hem herbir mana küllîdir. Her asırda efradı bulunur. Bahsimizde bu asırıma bakan yalnız mana-yı işarî tabakasıdır. Hem o küllî manada, asırımız bir ferddir. Fakat hususiyet kesbetmiş ki, ona tarihiyle bakar. Ben dört senedir, bu harbin ne safahatını ve ne de neticelerini ve ne de sulh olmuş olmamış bilmediğimden ve sormadığımdan, bu kudsî surenin daha ne kadar bu asra ve bu harbe işareti var diye daha onun kapısını çalmadım. Yoksa bu hazinede daha çok esrar (sırlar) var olduğunu Risale-i Nur'un eczalarında, hususan Rumuzat-ı Semaniye Risalelerinde beyan ve isbat edildiğinden onlara havale edip kısa kesiyorum.” (Bediüzzaman, Asa-yı Musa, 87)

TEMBİH:

a) Hasetçi olan kimsenin Allah'a karşı mübareze etmesi şu beş cihetten kendini gösterir:

1) Başkasına verilen bütün nimetlere karşı kırgındır.

2) Rabbinin nimetleri taksiminden memnun değildir. Adeta “Niçin bunu böyle taksim ettin?” dercesine içinden küskünlük gösterir.

3) Allah'ın yaptığı bir işin tersinin daha doğru olduğunu düşünür. Allah dilediği şe-

kilde ihsanlarda bulunur, fakat hasetçi olan O'nun bu lütufları hakkında cimrilik eder.

4) Allah'ın velilerine düşmanlık eder, O'nun lütuf ve keremiyle ikramlarda bulunduğu nimetlerinin onlardan uzaklaşmasını temenni eder.

5) Bu tavırlarıyla insanın en büyük düşmanı olan iblise dostluk elini uzatmış olur.

b) Hasetçinin bulunduğu ortamlarda şu kötülükler onu bekler:

1) Hasetçi olan kimse iyi insanların arasında bulunmaktan pişmanlık duyar.

2) Melekler arasında sevilmez, kendisine nefret ve lanet yağar.

3) Tek başına kaldığı bir ortaamda ise içi gam ve kederle dolar.

4) Ahiret meclislerinde ise hüzün ve ateş kendisini yakar.

5) Allah'ın rahmetinden pek uzak olup şiddetli gazabına uğrar.

Rivayete göre Peygamber Efendimiz (s.a.v) şöyle buyurmuştur: **“Şu üç kişinin duası kabul olmaz: Haram yiyen, fazla gıybet yapan ve Müslümanlara karşı içinde kin besleyen veya haset eden kimseler.”** (bk. Kurtubi, ilgili yer)

NAS SURESİ

Nas suresi Medine'de indirilmiştir, ayet sayısı: 6'dır. Meali şöyledir:

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

“De ki: Cinlerden ve insanlardan olan sinsi vesvesecinin kötülüğünden, insanların Rabbine, insanların Melikine, insanların İlahına sığınırım.” (Nas Suresi, 1-6)

Felak ve Nas surelerinin müşterek isimleri: “Muavvizeteyn”dir. Bu isim Peygamberimiz (s.a.v) tarafından verilmiştir. (Buhari, tefsir, 6/99) Yani “kötülüklerden Allah'a sığınmayı seslendiren iki dua” sureleridir.

İhlâs, Felak ve Nâs surelerinin üçünün müşterek isimleri ise “muavvizât”dır. (bk. Râzi, Kurtubi, Kasımî, Felak-Nas surelerinin tefsiri)

Hz. Peygamber (s.a.v) her yatağa girişinde İhlas-Felak-Nas surelerini üçer defa okur ve her defasında avucuna üfleyerek bedenine sürerdi. Ayrıca hasta olduğunda da Felak-Nas surelerini okuyup üzerine üfledi. (Buharî, Fedailü'l-Kur'an, 14) (Ayrıca bu üç sureden sonra “otuz üç defa Subhanallah, Elhamdülillah, Allahu ekber” zikri ile ilgili hadis için bkz. Buharî, Daavat, 11)

İhlas suresinde tamamen tevhid akidesi ders verildiği için, insanların fitratında dercedilmiş istinat ve istimdat noktalarının tatmin edilmesi bakımından hayatın ruhi, hissi ve psikolojik tarafını koruyan bir istiaze duasıdır. Sırr-ı Ehadiyet ve Samediyet ile Felak ve Nas surelerinin bir manevi arşı gibidir. Bu sebeptendir ki, üçü de istiaze ortak paydasında bir araya gelmişlerdir.

Bu surenin ilgili cümleleri şöyledir:

“(Resulüm! De ki: ‘Sığınırım insanların Rabbine, insanların Melikine, insanların İlahına!’” Bu cümlelerde üç defa **“Rab”** kelimesinin **“Nas”** kelimesine izafe edilerek kullanılmasında **“Rububiyet-mülukiyet-uluhiyet”** kavramları ile insanların toplumsal hayatındaki belli tavırları arasındaki yakın ilişkiye işaret edilmiştir.

İnsanlık camiasında olduğu gibi, Müslümanların tarihî hayat serüveninde de bu kavramların önemli yerleri olmuştur. Hâkim oldukları toplumlara karşı, bazıları rububiyet/terbiyecilik, bazıları mülukiyet/krallık-mutlak hükümlerlik; bazıları da uluhiyet/ilahlık-mabutluk beslemiştir. (krş. Kurtubi, ilgili yer).

İslam Âleminin Tarihî Hayat Safhaları

Hz. Peygamber (s.a.v) İslam âleminin kıyamete kadar geçireceği idari ve siyasi sahnelerin haritasını çizmiştir. Bunları şöyle sıralamak mümkündür:

a) Nübüvvet ve dört Raşid Halifeler Devri

Malum olduğu üzere, Nübüvvet dönemi 23 yıldır. Raşit halifeler dönemi ise 30 yıldır.

Nitekim Efendimiz (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

“Benden sonra hilafet -veya nübüvvet hilafeti- otuz yıldır.” (bk. Ebu Davud, Sünnet, 8; Tirmizî, Fiten, 48; Ahmed b. Hanbel, 4/272; 5/220, 221). Bu gaybi haber gerçekleşmiş ve tarih tarafından aynen tasdik edilmiştir.

“Kim Allah'a ve peygambere itaat ederse işte onlar, Allah'ın kendilerine lütuflarda bulunduğu peygamberler, sıddıklar, şehidler ve sâlih kişilerle beraberdirler; bunlar ne güzel arkadaşlardır! Bu lütuf Allah'tandır; bilen olarak Allah yeter” (Nisa, 4/69-70) mealindeki ayette de raşid halifelerin dönemine işaret edilmiştir.

b) Hilafet, Saltanat ve Ceberut Devri

Ebu Ubeyde ve Muaz b. Cebel'in aktardığına göre Peygamberimiz (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Bu iş nübüvvet ve rahmetle başladı, sonra hilafet ve rahmetle devam eder. Sonra ısırcı bir saltanat gelir, sonra da yeryüzünde ceberut, utuvv/azgınlık ve fesad olacaktır.” (Beyhaki, Şuabu'l-İman, 5228)

Diğer bir rivayet şöyledir:

“Nübüvvet içinizde Allah'ın dilediği kadar devam eder; sonra dilediği zaman onu ortadan kaldırır. Sonra, nübüvvet sisteminde bir hilafet olacaktır. Bu da Allah'ın dilediği kadar devam eder; ardından Allah onu da dilediği kadar devam eder; ardından Allah onu da dilediği kadar devam eder; sonra Allah dilediğinde onu ortadan kaldırır. Daha sonra ceberut bir saltanat olur; o da Allah'ın dilediği kadar devam eder, ardından Allah dilediği zaman onu ortadan kaldırır. Sonra, nübüvvet sisteminde bir hilafet olur.” (bk. Ahmed b. Hanbel, 18406)

İşte bu hadis-i şeriflerde nübüvvet ve ümmetin tarihî ve toplumsal bir haritası çizilmiştir. Bu haritada ümmetin geçireceği beş safhasına işaret edilmiştir:

a) Hz. Peygamberin (s.a.v) hayatta olduğu nübüvvet devresi.

b) Vefatından sonra yerine geçen dört raşid halife devri.

c) Emevi, Abbasi ve Osmanlı Devletiyle son bulan saltanat devri.

d) Osmanlı Devleti'nin yıkılmasından sonra başlayan ceberut devri.

e) Sonra, nübüvvet sisteminde (raşid halifeler dönemi gibi) bir hilafet devri.

İnsanlık camiasında olduğu gibi, Müslümanların tarihî hayat serüveninde de bu kavramların önemli yerleri olmuştur. Bazıları hâkim oldukları toplumlara karşı rububiyet/terbiyecilik, bazıları mülukiyet/krallık-mutlak hükümlerlik; bazıları da uluhiyet/ilahlık-mabutluk beslemiştir. (krş. Kurtubi, ilgili yer).

Söz konusu bu hadis-i şerifini, ümmetin tarihî safhalarıyla birlikte düşünerek şöyle bir açıklama yapılabilir:

a) “İnsanların Rabbine sığınırım” mealindeki ayette Allah'ın rububiyeti/O'nun terbiyesi doğrultusunda hareket eden “Nübüvvet ve Raşid hilafet” devrine işaret edilmiştir. Nitekim hadiste de ‘Rahmet’ ortak paydasında “Nübüvvet ve Raşid hilafet” devri birlikte zikredilmiştir.

b) “İnsanların Meliki/sultanı/padişahı, mutlak hâkimi manasına gelen ikinci ayette, hilafetin ardından genel olarak ilk defa haddini aşan Emevi, Abbasi ve Osmanlı Devletiyle sona eren “ısıricı bir saltanat” şeklini içine almaktadır. Nas suresi ile ilgili hadis kaynaklarında bu üç dönemin bir krallık saltanatına dönüşeceğine, oysa padişah-ı ezeli olan Allah'ın hakiki sultanlığına bağlı kalmalarının gereğine dikkat çekilmiştir.

c) Surenin ikinci ayetinde “insanların ilahı/mabudu” ifadesiyle Osmanlı Devletinin de yıkılmasından sonra “eşedd-i zulüm ve eşedd-i istibdat” denilen öyle bir ceberut ve tağutun hâkimiyeti ortaya çıkar ki, “iktidardaki muktedir olanlar”, halkın kendilerini bir ilah gibi tutmalarını isterler. Ayet ve ilgili hadis ifadesinde “ilahlığın” yalnız Allah'a mahsus olduğuna dikkat çekilmiş ve adeta “Kibriya-u azamet Hakka yarar / Kul olanda bu sıfatlar ne arar” manzumesi ders verilmiştir.

Şu anda İslam âlemi, eşedd-i zulüm ve eşedd-i istibdat/ceberut devrini yaşamaktadır.

İçinde bulunduğumuz ceberut ve istibdat devrinin bitmesinden sonra Raşid hilafete yakın bir sistem bizi bekliyor ve tarih tekerrür ediyor inşaallahurrahman!❖

Allah Bizim Ne Yapacağımızı Bilmiyor mu?

PROF. DR. ÂDEM TATLI

BİR fen lisesindeki konferanstan sonra gençlerden sorular gelmişti. Bu sorulardan birisi ve devamındaki konuşmamız şöyleydi:

- Allah bizim ne yapacağımızı biliyor mu?

- Evet, biliyor. Bizim ne yaptığımızı bilmeyen bir ilah anlayışı olur mu?

- O halde bizim yazılmış bir senaryoyu oynayan tiyatrocudan ne farkımız var?

- Burada önemli bir noktayı gözden kaçırmamalıyız. Bilme işi bir fiil değildir. Bilmede sadece o varlık hakkında bilgi sahibi olma vardır. Yani bir şey bilinmekle o şey hariçten idare edilmez. Mesela masanın üzerinde bu su bardağını görüyor musunuz?

- Evet, görüyoruz.

- Biz bu su bardağını sehpa

üstünde diye bilsek, o sehpa üstünde olur mu? İsterseniz hep beraber onun sehpa üstüne inmesini söyleyelim.

Su bardağı sehpa üzerinde ol. Bak olmadı. O su bardağının sehpa üzerine olması için sözümüzü, irademizi kullandık yetmedi. Bir de kudretimizi kullanmamız gerekir.

Kudretimizi kullanarak elimizle alıp sehpa üzerine koyarsak o bardak orada olur.

Kaderde Allah'ın sadece Âlim isminin tecellisi söz konusu. İradesini ve kudretini yani Kadir ismini tecelli ettirmiyor.

Şimdi bu düstura/prensibe göre, biz sınıfta iken Allah bizi meyhanede bilmesiyle orada olur muyuz?

- Olmayız.

- Peki, Allah bizi meyhaneye koyamaz mı?

- Koyar.

- Nasıl koyar?

- Oraya koymayı irade eder ve kudretini de kullanarak bizi bir anda oraya götürür.

- Bu durumda bize dese ki, “Siz için bu-

raya geldiniz, sizi cezalandıracağım.”

Ne deriz?

Yâ Rabbi! Biz sınıfta idik. Bir anda kendimizi burada bulduk.

Oysa vicdanen biliyoruz ki, bizim ihtiyarımız dışında gerçekleşen böyle bir olayla imtihan ve sorumluluk olmaz.

- Peki her şeyi yaratan Allah değil mi?

- Evet, Allah'tır.

- O zaman biz bir aktör durumunda değil miyiz?

- Hayır. İnsanın cüz'i iradesi var. Buna meyil, arzu veya niyet de diyebilirsiniz.

Kabul edelim, mesela bir şahsın önünde gidebileceği iki yol var. Bu şahsa sağ ve sol yolun gidiş şartlarını ve sonunda varacağı yerler anlatılmış. Burada yol tercihi yol başında olan insanındır. Sağ yola gitmeyi niyet ederse Allah o filleri yaratıyor. Sol yola niyet ederse Allah o yola gitme fiillerini yaratıyor. Yani hayrı da şerri de tercih eden insandır, ama yaratan Allah'tır. İnsan işte bu tercihten dolayı mükâfat veya ceza görecektir.❖

İşaret Fişegi

GAMZE KOÇ

ŞAŞIRDIM ve bu şaşkınlığı sanırım üzerimden atabilmem zaman alacak. Mevsim normallerinde seyretmeyi beceremeyen havanın kararsızlığından nasibimi alıp üşüttüm. Çok da hızlı ilerledi. Daha dün bir bugün iki ama işte gecikmeden geldim deseydim doktora hiç olmazsa değil mi!

Öyle öğlen iyiyken akşamına yorgan döşek yatmak da numara gibi gelir ele. Bir sinyal ver di mi mübarek beden. Acaba dedi de ben mi duymadım? Yaş ilerleyince demek böyle oluyor dediğim cümlelerin arasına bu hâli de ekledim.

— Şikâyetiniz?

Estağfurullah şikâyet değil de öksürük, ses kısıklığı, boğaz ağrısı, koku kaybıyla birlikte yüksek ateşi de misafir diye kabul ettim mi deseydim? Ya da eskisi gibi değil hiçbir şey, ben eski ben değilim ki... Aradan bir arabesk şarkı çalsaydı tam olurdu.

Hastalıklardan sabıkam kabarık oldu-

ğundan göz hapsinde olduğumu da çarçabuk anladım. Ama bu işte de bir terslik vardı. Vaziyetin iyiye gitmediğini anlayıp hemen-cecik ocağın üstünde ihlamuru demleyen, içine türlü şifalı otları ilave edip tatlı sert bir tonda "Hadi bakalım itiraz yok soğutmadan güzelce içiyoruz." diyen, çorbayı karıştırırken olup olmadığını kaşığı ucuyla üfleyerek anlamaya çalışan ben değilsem kim? Bunların hepsi benlik işler. Bunu herkes bilir. Yoksa zihnimin bana bir oyunu mu? Başka mantıklı izahı yok!

Hem battaniyenin altında bitap bir hâlde yatıp hem de ocağın başında tencere karıştırıramam, aynı anda iki yerde olamam! O zaman geriye tek bir seçenek kalıyor, hastayken hele de yüksek ateşte olur öyle bazen deyip geçmeli. Tabi ya, yoku varmış gibi görür insan hastayken. Rüyaymış gibi de değil gibi de. Karışık pek çok şey çullandır insanın zihnine. Ondandır tabi. E peki, ya az evvel eczanede doktorun reçete ettiği ilaçlarımı tezgâhın üzerine koyup kullanım

talimatlarını anlatan eczacıya "İlaç isimlerini tek tek okuyup şu, şu ve şu evde var; diğerlerini yazabilirsiniz." diyen kimdi? Buna ne demeli? Ayakta zar zor durabilirken bu kadar seri ve kendinden emin konuşmuş olamam, üstelik bu diyalog eczacıyı bile şaşırtmışken beni haydi haydi şaşırtır.

Yüzü de beni andırıyor. Aynı benim şefkatim, benim kelimelerim, resmen anneliğim bana annelik yapıyor ve ben bunu oturduğum yerden izliyorum. Tuhaf. Hakikaten, acaba kendime eş zamanlı yardım

edebilme gücüm mü var? Allah Allah? Şimdi de koluma girdi. Dün tüy kadar hafif bedeniyle sırf o mini mini dişleri ilk kez ağzına teşrif edecekler diye ateşlenen ve hastane koridorunu türlü şenlik alanına çevirtip bize volta attıran, kucağımda hastane merdivenlerini ine çıkı ezber ettiren, kaşını yardığı için bayram günü cümbür cemaat hepimizi acilin önünde toplatıp ve dikiş atılırken beni içeri almadıkları için annesini feryat figan yanına çağırıp küçük kız koluma mı girdi şimdi?

Kucaktan kola terfi etti demek. Çimdiğe

filan lüzum yokmuş meğer. Vay canına! Bütün apoletlerimi sökebilirsiniz komutanım, bu terfinin muştusu bana ömrümün sonuna kadar yeter.

Bu ne büyük saadetmiş Allah'ım. Hasta olunca anne kucağını, iyileşince baba omzunu mesken bilen küçük hanıma da bakın siz hele.

Yer değiştirmeye başlamışız çoktan da benim haberim yokmuş. Müsaade ister gibi. Biraz bayrak devir teslim töreni kıvamında, biraz biz genciz ayakta durmaya direncimiz var, buyurun siz oturun lütfen deyip yer verme tadında, biraz da siz çok savaştınız, bu cepheleri kazandınız emredin şimdi biz diğer bölgelerde çarpışalım diyen emir eri gibi...

Hiç çetelesini tutmamıştım hâlbuki günlerce uyunmayan gecelerin sabahlarını, ciğeri sökülürcesine öksüre öksüre geçen mevsimleri, ayları... Kendimizi yarı doktor sanacak kadar ölçeklerini, saat aralıklarını birbirimize bir çırpıda söylediğimiz ilaç adlarını, çarşaf çarşaf uzun ve aksine bir o kadar da karınca kadar minicik yazılan ilaçların prospektüsünü aman gözümüzden kaçan bir şey olmasın diye baştan aşağı hatmeden anne-babalığımızın ederini hiç hesap etmemiştim. Edilmez de. Ne o öyle burnundan getirir; başa takaza eder gibi... Günü gelince kapıya dayanacak olan alacaklı misali. Hâlbuki "Yaşlandığımda o da bana bakar, bugün ben ona, yarın o bana..." mantığını dillendirmek bile suç sayılmalı.

Evlat büyütenler iyi bilir, sabahları kendi uykularından uyanmaz, kendi rüyalarını görmezler. Bunu da seve seve kabul ederler.

Bedenim belki hasta olacağımı gün evvelinden haber vermiyor ya da ben anlayamıyorum ama ben bugün bir işaret fişeginin çıktığını gördüm. Bu da şu ömrümde bana yeter de artar. ❖

Erin Sümeyye Fannoun'un Hidayet Yolculuğu

AYTEN YADİGÂR

MÜSLÜMAN oluş hikâyemi anlatmakta amacım, gerçeği arayan ve aradıklarını İslam'da bulacaklarına inandığım insanlara Allah rızası için yardım edebilmektir.

İslam hakkında ilk bilgilerimi Müslüman lise arkadaşşıma borçluyum. O zamana kadar Kur'an'ın Yahudi kaynaklı bir kitap ve Müslümanların da putperest olduklarını düşünüyordum. Yeni bir dini öğrenmek veya tanımak gibi bir niyetim yoktu. Buna ihtiyaç da duymuyordum. ABD'nin her alanda 1 numara olduğuna inandığım için, din dâhil her şeyin en iyisinin, yaşadığım bu ülkede olduğu kanaatindeydim. Hıristiyanlığın mükemmel olmadığını biliyordum, ancak ABD'de olduğu için dinler içinde en iyisi bu olmalı idi.

İncil'in Tanrı'nın sözlerinin yanı sıra bu kutsal kitapları yazan insanların sözlerini de içerdiğini düşünüyordum. İncil'i ne zaman elime alsam gerçekten çok garip ve kabul edilemez pasajlar içerdiğini görüyordum. Davut, Süleyman ve Lut gibi peygamberlere atfedilen kötülükleri anlamak veya anlamlandırmak mümkün değildi. Bir keresinde

kilisede peygamberler bile böylesi suçları işledikten sonra bizim gibi sıradan insanların nasıl daha iyi olabileceği konusu konuşulmuştu. Bu nedenle de Hz. İsa'nın bizim günahlarımız için kurban edilmesi gerekmişti. İnsanlık zayıf olduğu için, bizler kendi kendimize yardım edemedik. İnandığım Tanrı'nın 1 değil de 3 tane olduğunu söyleyen teslis inancı ile boğuşmaya başladım. Çünkü buna göre, dünyayı yaratan bir güç, günahlarımız nedeniyle kanı dökülen o gücün oğlu ve Kutsal Ruh'un varlıkları söz konusuydu. Ancak bu üç şeyin hepsi bir ve aynıydı! Tanrı'ya dua edeceğim zaman sırtında uzun elbisesi ile bulutların üzerinde uçan erdemli yaşlı bir adam gözümde canlanmaktaydı. İsa'ya dua ettiğim vakitlerde ise altın renkli uzun saç ve sakalı olan, mavi gözlü beyaz bir adam aklıma gelmekteydi. Kutsal Ruh'a gelince varoluş amacını pek anlayamadığım bir yaratığa yöneldiğimi hissediyordum. Bir tek Tanrı'ya dua ediyordum gibi de gelmiyordu. Oysa en sıkışık zamanlarımda doğrudan Tanrı'ya yönelebiliyordum ve bunun da en iyisi olduğuna inanıyordum.

İslam'ı araştırmaya başladığımda Allah'a

doğrudan yönelerek dua etmek bu yüzden pek zor gelmedi. Çünkü doğal olan buydu. Bununla beraber Hz. İsa'yı terk ediyor olmaktan korktum ve bu konuyu daha derinlemesine çalışma ihtiyacı duydum. Gerçeği bulmak amacıyla Hıristiyan tarihini çalışmaya Hıristiyanbaşladım. Gerçeği arayarak Hıristiyan tarihini incelemeye başladım. Konuyla ilgili okumalarım arttıkça, Hz. İsa'nın ilahlaştırılması ile birtakım tanrısal niteliklere sahip yarı tanrıların anlatıldığı Yunan mitolojisi arasındaki paralelliğin farkına vardım. Bunun da Yunan toplumuna Hıristiyanlığı tebliğ eden ve onların bu dini kabul etmelerini isteyen Aziz Pavlus için ne kadar önemli olduğunu artık daha iyi anlayabiliyordum. Eski Ahit'in katı tektanrı inancından ziyade mitolojik öğeler barındıran böyle bir inanç sisteminin Yunanlılar tarafından daha kolay kabul göreceğini düşünmüş olabilir. Yine de gerçeği ancak Allah bilir.

Hıristiyanlıkla ilgili daha lise yıllarımdan problemler yaşamaktaydım. İki konu beni çok rahatsız ediyordu. Birincisi Eski ve Yeni Ahit arasındaki belirgin çelişki idi. Mesela 10 Emir'in Tanrı'nın bizlerden uymamızı istediği çok açık, net ve basit kurallar dizisi olduğunu düşünüyordum. Fakat ibadet eden bir Hıristiyan, Tanrı'ya ortak koşmakla daha en başından birinci emri çiğnemiş oluyordu. Her şeyi bilen bir Tanrı'nın neden daha sonra fikir değiştirdiğini anlayamıyordum. Bir de tövbe meselesi vardı. Eski Ahit'e göre insanların işledikleri günahlar nedeniyle tövbe etmeleri gerekiyordu. Yeni Ahit'e göre ise Hz. İsa insanların günahları nedeniyle zaten kurban edilmiş olduğundan, insanların artık tövbe etmelerine gerek yoktu. "Paul insanların günahlarından dolayı tövbe etmeye çağırmadı; aksine İsa'nın kurban edilmesi ile bütün günahlar karşısında Tanrı'nın zaferini duyurdu."

Tanrı insanları ıslah edeceği için, insanlar iyilik yapmaya davet edilmemişlerdi. Öyleyse kötü olmak daha eğlenceli olacaksa bizleri iyiliğe sevk eden şey neydi? Toplum da bu

soruya iyiliği ve kötülüğü yeniden tanımlayarak cevap verdi. Çocuk eğitimi uzmanlarına göre, çocuğun yapıp etmelerinin sonucunu görmesi ve buna katlanmayı öğrenmesi gereği, çocuk eğitiminde önemli bir prensiptir. Bu nedenle anne ve babalar, çocuklarının davranışlarının doğal sonuçlarını tecrübe etmeleri konusunda onlara fırsat tanımlıdır. Hıristiyanlıkta ise yapıp etmelerin sonucunu görme devre dışı bırakıldığından, insanlar, canı istediği gibi doğruyu yorumlayan, ne yaparsa yapsın Tanrı'nın ve diğer insanların koşulsuz sevgisini bekleyen ve en olmadık davranışlarının bile hüsn ü kabul görmesini isteyen şımarık çocuklar gibi hareket etmeye başladılar. Hapishanelerin niye hınca hınç dolu olduğu ve anne babaların çocuklar üzerinde kontrolü bu derece kaybetmiş olmaları aslında şaşılacak bir durum değil. Bununla birlikte Müslümanlar olarak sadece amellerimizle cenneti garanti ettiğimize inanıyor değiliz. Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (sav) şu hadisinde belirttiği gibi, cennete ancak Allah'ın lütfu ve bağışlaması ile girebileceğiz. Hz. Aişe'den (r.anh) rivayetle: "İbadetlerinizi düzenli olarak, ciddiye alarak ve alçak gönüllülükle yapınız ki müjdeye erişesiniz. Çünkü insanın iyi amelleri onu cennete sokmaz." Ashab sordu: "Sen bile mi ey Allah'ın Rasulü?" Peygamber (sav) buyurdu: "Ben bile Allah'ın rahmeti ve bağışlaması olmasa giremem."

Aslında Tanrı'nın gerçekte kim olduğunu bile bilmiyordum. Eğer İsa ayrı bir Tanrı değil de Tanrı'nın bir parçası idiyse, kime kurban edildi? Ve Getsame Bahçesinde (Cennette) kime dua ediyordu? Eğer farklı bir Tanrı ise, o zaman monoteizmden vazgeçmek gerekiyordu. Bu da Eski Ahit'in öğretileri ile ters düşmek demektir. Her şey o kadar kafa karıştırıcı idi ki, inandığımı zannettiğim şeyleri aslında bilmediğimi fark ederek hem kendime kızdım hem de bundan sonra bu tür şeyleri pek düşünmemeye karar verdim.

Bu sırada ilerde eşim olacak kişiyle tanıştım ve kendisiyle din üzerine tartışmalar

yapmaya başladık. İlk olarak benden Teslis'i açıklamamı istedi. Ona birkaç kez konuyu açıklamaya çalıştıysam da sonunda bıkmıklıkla kollarımı iki yana açarak ilim adamı olmadığımı ve bu nedenle daha fazla açıklamamamı söyledi. O ise soğukkanlılıkla cevap verdi: "Dinini anlamak için ilim adamı olman mı gerekiyor?" "Off!" Bu oldukça incitici olmuştu. Ancak gerçekler bazen incitici olabilir.

Sonraki dönemlerde aslında kime ibadet ettiğimi tam olarak netleştirmek için yaptığım zihinsel sorgulamalardan bitkin düştüm. Arkadaşım, Allah'ın bir olduğunu, fikrini hiç değiştirmedini, ancak insanlığa olan mesajını Hz. Muhammed (sav) ile tamamladığını söylerken onu isteksizce dinledim. Fakat kabul etmeliyim ki anlattıkları makul görünüyordu. Allah yüzyıllar boyunca kötü yola sapan ve ilahi rehberliğe ihtiyaç duyan insanlığa sırayla peygamberler göndermişti. Sadece bundan ötürü genel olarak da bilgim olsun diye arkadaşımın bana dini hakkında bir şeyler anlatmasını istedim. Fakat "Sakin beni dinimden döndürmeye çalışma!" diye de ekledim. Zaten bunu yapamayacağını düşünüyordum. "Hayır" dedi kısaca. "Sadece benim nereden geldiğimi anlamamı istiyorum. Bir Müslüman olarak da bunu anlatmak görevim" Ve tabii ki beni İslam'a döndüren o değil, rahmeti ile Doğru Yol'a ileten Allah'tı. Elhamdulillah.

O sıralarda bir başka arkadaşım bir kitapçıda rastladığı Kur'an'ın İngilizce tercümesini bana verdi. Bu kitabın İslam'ın anlaşılması için değil, İslam'dan uzaklaşması için Iraklı bir Yahudi tarafından yazıldığını bilmiyordu haliyle. Kitap çok karmaşıktı. Anlayamadığım ve Müslüman arkadaşımın sormak istediğim bütün pasajları işaretledim. Yurt dışında olan arkadaşım döner dönmez elimde kitap sorularımı kendisine yönelttim. Tercümesine bakarak bunun Kur'an olamayacağını söyledi. Sabırla ayetlerin gerçek manasını ve hangi şartlarda vahyedildiğini anlattı. Okumam için de Kur'an'ın iyi bir ter-

cümesini temin etti. Hala bir başıma oturup Kur'an'ı okuduğumu ve yanlışlarını bulmaya çalıştığımı hatırlıyorum. Fakat okudukça bu kitabın bir ve tek olan Tanrı'dan olduğuna daha çok iman etmeye başladım. Tanrı'nın merhametini ve kendisine ortak koşma dışında günahları ne kadar affedici olduğunu okurken ağlamaya başladım. Bu ruhumun derinliklerinden gelen bir ağlayıştı. Geçmişteki ihmallerim için ve şimdi de gerçeği bulmuş olmanın verdiği huzurla ağlıyordum. Sonsuza kadar değiştiğimi fark etmiştim. Kur'an'daki bilimsel gerçeklere işaret eden ayetlere de hayran olmuşum. O sıralarda mikrobiyoloji bölümünden mezun olmak üzereydim ve embriyonun gelişim safhalarının Kur'an'daki anlatımından son derece etkilenmiştim. Artık bu kitabın kesinlikle Tanrı'nın bir vahyi olduğundan emindim ve İslam'ı dinim olarak seçmeliydim. Kolay olmayacağını biliyordum, ancak hiçbir şey bu kadar kıymetli olamazdı.

Müslüman olmada ilk ve en önemli adım "Şehadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur, yine şehadet ederim ki Hz. Muhammed O'nun kulu ve elçisidir" anlamına gelen Kelime-i Şehadet'e iman etmektir. Hz. İsa'nın Yahudilerin doğru yoldan sapması nedeniyle onları tekrar Hakk'a çağıran bir peygamber olarak gönderildiğini anlayınca, bir tek Allah'a ibadet etme konusunda herhangi bir zorluk çekmemiştim. Ancak Hz. Muhammed'in (sav) kim olduğunu ve niçin onu takip etmem gerektiğini veya ona tâbi olmanın gerçekten ne anlama geldiğini tam olarak anlayamamıştım. Geçen yedi sene zarfında onun hayatını öğrenme ve değerini anlama konusunda bana yardımcı olan bütün insanlardan Allah razı olsun. Peygamberimizin (sav) insanlığa örnek olarak gönderildiğini öğrendim. Hepimizin günlük hayatlarımızda takip edeceğimiz ve tâbi olacağımız bir örnek. O hal ve hareketleri ile yaşayan Kur'an'dı. Allah hepimize O'nun öğrettiği şekilde yaşamak nasip etsin.❖

Her Şeye Bedel Bâki Bir Sevgili

ÖMER SEVİNÇGÜL

Her gün aynı şeyleri yaşamak, belli sınırların içinde tutsak olmak beni sıkıyor. Bir kuşatma altında yaşıyorum. Çevremi saran kabuklar gitgide kalınlaşıyor... Dünyanın kısır olayları eziliyor beni. Sıyrılıp kurtulmak istiyorum, olmuyor. Kanadı kırık kuş gibiyim...

DERİN ruhlar yaşamış bu bunaltıyı. "Bu evren içinde kendimi ölü bir annenin karnındaki cenin gibi hissediyorum" diyerek bunaltısını dile getiren bir düşünürü hatırlattın bana.

Tanrıtanımaz felsefecilerden biriydi o. Gerçeği bilemeden öldü.

Dünya ve içindekiler birer ayrılık çığılığı koparıp gidiyorlar. Sana, her şeye bedel bâki bir sevgili gerek.

Her zaman, her yerde yanında olan, seni hep seven... Duyarsız varlıklar yüzünden kanayan kalbine merhem olacak biri.

Beden hapsinden sıyrılanın, nefes almanın bir yolu var elbette, yürümek isteyene.

Kibri, gururu bırak bir yana. Ellerini aç ve iste. Gücün aczinde, tıpkı bir bebek gibi.

Ruh, Rabbine muhtaç. Kalp, sınırsız

üzüntülere maruz, acılara müptela. Sayısız lezzetlere meftun, bitmez emellere sevdalı.

Kalbine kuvvet gerek. Her şeye gücü yeten Rahim bir Rabbin var. Namazla çal onun rahmet kapısını.

Lütuf pınarına tut gönül tasını. Feyizler, nurlar aksın ruhuna.

Yaratılış gereği sonsuzluk istiyorsun. Fani, geçici, sınırlı varlıklar doyurmuyor seni.

Kalbin, onun aynası. Onunla tatmin olur ancak.

Şu kasvetli, ezici, sıkıntılı dünya zindanında mutluluk istiyorsan ona yönel.

Onu iste... Ondan iste... Dua bir kapıdır. Namaz bir penceredir.

Benlik zindanında ruhları bunalanlar ancak namazın pencesinden nefes alabilirler.❖

Dünya ve Ahiret İçin Kişisel Gelişim

DOÇ. DR. M. SAİD YILDIZ

GEÇENLERDE Gazali'nin Kimya-ı Saadet kitabını aradım internet-te... Google'ın bu eseri "kişisel gelişim" kategorisinde sınıflandırdığını gördüm. Önce garipsedim, sonra haklılığını gördüm. Öyle ya, en güzel, en etkili ve en fazla başarı kazandıran kişisel gelişim prensiplerini İslamiyet önermiyor mu?

Ahireti bilen bir insan için kişisel gelişimin çok başka anlamı vardır. Kişisel gelişim; insanın maddi ve manevi kâmil insan olmak yolunda kendini geliştirmesi olarak okunmalı ve insanın insanlık seciyelerini geliştirmesi, cennete layık bir duruma gelmesi olarak anlaşılmalıdır aslında. Yoksa insan kendini ne kadar geliştirse, ne yapsa bu dünya hayatında bir serçe kadar bile mesut olamayacaktır.

İnsana bu önemli yetenek ve duygularının sırf dünya için verilmediği bellidir. O hal-

de kişisel gelişim denildiğinde kişinin kendini sadece dünyevi anlamda geliştirmesi şeklinde anlaşılması eksik olur. İnsan sırf dünya için yaratılmadığına göre, kişisel gelişim de sadece dünya için olmamalıdır.

Gelişmek, başarı, dünyevi mutluluk, refah ve tatmin için midir? Sadece dünyayı amaç edinen birisi için böyle bir okuma yeterli olabilir. Bu kişi bütün potansiyelini dünya için harcayabilir.

Ya ahiretin bu dünyadan kazanılacağını bilenler için; hayatın bu geçici ve kararsız fani hayattan ibaret olmadığını bilenler için hayatın amacı, çok daha kapsamlı olur.

İnsana hem dünyasını hem de ahiretini kazansın diye verilen alet ve cihazların farkında olmak ve onları geliştirmek... Geriye gitmemek, yerinde saymamak, daima ilerlemek...

İslamiyet'in kişisel gelişim yolu olarak

Müslümana tavsiyesi, iki kanatlı bir çabadır. Dünyayı ahiretin mezrası bilen mümin, çabalamaya ve daimi bir ilerlemeye mecbur hissedecektir. İki günü hem dünya için hem ahiret için bir olmasın diye çalışacaktır.

...

Batı kaynaklı kişisel gelişim "sen yapabilirsin" temalıdır. İlhamını Yunan'ın insanı tanrılarından, Yahudiliğin yaratıcısıyla kavgaya edebilecek kadar güçlü vehmedilen insan figüründen alır.

İslamiyet ise insana artısını-eksisini, avantajını-dezavantajını, tercihlerinin hayır ve şer sonuçlarını bildirir ve insana gerçekçi bir durum değerlendirmesi yaptırır, ardından da her iki dünyanın başarılarını kazanacağı bir olgunluğa ve yaşam kalitesine teşvik eder. Böylece uygulandığı takdirde, dünyayı dahi cennete çevirecek güzel ve mutlu bir hayatı teklif eder. Bir Müslüman sabırla çalışır, kazandığına şükür ve kanaat eder; hedeflerine ulaşana kadar bu adımlarla ilerler. Çalışmayı da fiilî bir dua olarak yerine getirir. İlim ve dua vasıtasıyla tekemmül eder olgunlaşır. Kanaatsizlikle şikâyete düşüp bıkkınlık yaşamaz, gelişimi sürekli olur...

Yani Müslümanın kişisel gelişim adımlarında kalbin, ruhun ve diğer bütün latifelerin gün be gün geliştirilmesi vardır. Diğer kişisel

gelişim uygulamalarında ise sadece akıl, zeka veya bazı yeteneklerin geliştirilmesi amaçlanır. İnsanı her şeyiyle kuşatan, insanı birleşik kaplar gibi tüm yönleriyle geliştiren, zaten 'ahsen-i takvim' olarak kendisine verilen kalitesini ve seviyesini ortaya çıkaran kişisel gelişimi sadece İslamiyet sunar.

...

Dünya imtihanı, okuldaki imtihanlardan farklı. Okuldaki imtihanlara öncesinden hazırlanılıyor ve imtihan sırasında hazırlığı kadar cevap veriliyor. Dünya imtihanı ise ölüme kadar, bu imtihanda emeklilik yok. O halde Müslümanın kişisel gelişiminde de emeklilik yok. Müslüman, ecel kapıyı çalana kadar kendisinin en mükemmel halini arayacak, hem dünya hem de ahiret yurdunu abad etmek için dünya mezrasında çalışacak.

Evet gayret, gayenin büyüklüğü ile orantılıdır. Ahireti asıl maksat yapan kişinin gayreti de o nisbette büyür. Kişi hem dünya hem de ahirette onu kurtaracak eserler için çabalar. Gayesinin büyüklüğü onu daha gayretli ve başarılı kılar.

Kainat kitabını okuyan ve ondaki nizamı, intizamı, sürekli gelişimi gören bir Müslüman, Allah'ın kâinatta gösterdiği bu prensipli olmayı, dakikliği, çalışkanlığı, tedbirliliği ve bunlar gibi özellikleri kendine örnek alır ve bunlara uygun hareket eder.

Böylece kendini daima geliştirir. Aslında ümmetin kurtuluşu da buradadır. Her birimiz dünyevi ve uhrevi gelişimini dert edindiğinde, bugünkü dertlerimizi geride bırakacağız. Cehalet, fakirlik ve ihtilaf bizi esir alamayacak.

Kişisel gelişim için, ömrümüzü planlamak için, zaman tanzimi için Müslümanca düşünmemiz ve yaşamamız şart. İki dünya saadetimiz ve başarımız için de, ümmetin kurtuluşu için de buna çalışmamız gerekiyor.❖

Beklenen Mehdi

YUSUF YALÇIN

EN çok tartışma konusu olan konulardan biri de Mehdi konusudur ki, asırlar boyunca her dönemde mutlaka güncelliğini korumuş, pek çok mehdi adaylarının çıkmasına sebep olmuş, hatta bu mehdilik akımları İslam dışı bâtıl yollarda son bulacak kadar sıkıntılı süreçlere evrilmiştir.

Özellikle Şîa'nın Mehdilik konusunu bir itikad meselesi haline getirmesi, kendi siyasi ve dini otoritelerini Mehdilik inancı üzerine bina etmeleri, İslam âleminde pek çok bölünmelere ve bâtıl yolların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu konu bir yerden sonra öyle bir hal almıştır ki, kendi görüşlerini ispat etmek için rivayet uydurmaktan tutun, kendi inançlarını korumak için kendisine vahiy geldiğini iddia edenlerden, suikast fedailerini yetiştirip kendisi gibi düşünmeyenleri ortadan kaldırmaya varıncaya kadar, maalesef pek çok bâtıl ve sapkın fikrin ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Ancak bu bâtıl itikatlar ve sapkın fikirli insanlar, İslam'daki sahih kaynaklarda ifade edilen hakikatlerden ziyade, uydurma rivayetlerden veya şahsi yorumlamalardan kaynaklanmaktadır. Bir doktor yanlış teşhis koydu diye tıp ilmine dair kaynakları toptan inkâr edemeyeceğimiz gibi, bazı hadisleri yanlış tevîl ettiler diye sahih rivayetleri de toptan inkâr etmek sağlıklı bir aklın vereceği bir karar değildir.

Bu yazımızda Mehdi inancı hakkında özet mahiyetinde bazı bilgileri paylaşacağız. Konu oldukça hacimli olduğundan, rivayetlerin kaynaklarına ve detaylı açıklamalarına girmeden, konunun meraklılarını merhum Şaban Döğen'in "Mehdi ve Deccal" kitabına havale edip yazımıza başlayalım.

MEHDÎ KİMDİR? Sözlüklerde hidayet, doğru yolda olan, başkalarının hida-

yet ve doğru yolda gitmelerine vesile olan mânâsına gelen Mehdi¹, İslâmî bir terim olarak hadislerde âhîrzamanda geleceği müjdelenen, kendisine Allah tarafından doğru yol gösterilen, hakka yöneltilen, insanları, bilhassa Müslümanları irşad eden, doğru yola sevk eden, zulüm ve haksızlıkların kol gezdiği bir dünyada adaleti tesis eden, Âl-i Beytten, yani Peygamberimizin (sav) soyundan büyük bir zâttir.

MEHDÎ'NİN ÖZELLİKLERİ

EHL-İ BEYTEN OLMASI: Hadis-i şeriflerde Hz. Mehdi'nin Resûlullah'ın (sav) soyundan geleceği, özellikle Ehl-i Beyt'ten olacağı belirtilmiştir. Peygamber Efendimiz, Hz. Ali'ye bu konuda Hz. Mehdi'nin kendi ailesinden olduğunu ifade etmiş ve onun, dini şirkten kurtarıp kalpleri birleştireceğini müjdelemiştir.²

FAZİLETİ: Hz. Mehdi, manevi makam açısından sahabelerden sonra en üstün şahsiyetlerden biridir. İmam-ı Rabbanî,

onun velâyet-i kübrâ sırrına sahip olduğunu, doğrudan hakikate ulaşmayı başaran bir lider olduğunu ifade eder.¹² Bu makamın özelliği harikalarının az, meziyetlerinin ise çok olmasıdır.¹³ Allah'tan gelen feyz ve bereketlere aracısız ulaşan Hz. Mehdi, sabrı ve cefakârlığıyla Hz. Eyyüb'e benzetilir.¹⁴

Rivayetlerde, onun ve askerlerinin faziletlerinin geçmiş ve gelecekteki kimseler tarafından aşılamayacağı belirtilir.¹⁵ Hz. Mehdi, yüksek bir takvâ sahibi olup, Allah'a olan derin bağlılığı ve korkusuyla tanınır. Muhyiddin Arabî, onun dokuz önemli özelliğini nazara verir: O basiret sahibi, Kitap'ı iyi anlayan, mânâsını bilen, görevlendireceği kimselerin hal ve hareketlerini iyi kestiren, öfkelenmediğinde merhamet ve adaletten ayrılmayan; varlıkların sınıflarını, işlerin girift yönlerini bilen, insanların ihtiyaçlarını iyi anlayan, bilhassa zamanının gâib ilimlerine vâkıf olan kimsedir.¹⁶

İLMİ: Hz. Mehdi, Allah'ın olağanüstü bir şekilde hikmet ve faziletlerle donatacağı bir şahsiyettir.¹⁷ Uzun bir eğitim sürecine ihtiyaç duymadan üstün bir ilme sahip olacak¹⁸ ve halk üzerinde büyük bir etki meydana getirecektir.¹⁹ Onun ilmi hem şeriat esaslarına hem de müsbet ilimlere dayanacak, ayrıca cifir ve ebced gibi özel alanlarda yetkin olacaktır.²⁰

FAALİYET SÜRESİ: Hz. Mehdi'nin hizmet süresiyle ilgili rivayetler farklılık göstermektedir. Bazı rivayetler onun yedi²² ila dokuz yıl²³ hüküm süreceğini ifade ederken, diğer kaynaklar kırk yıl boyunca adaletle hükmedeceğini belirtmektedir.²⁴

Hz. Mehdi'nin liderliği, ihlas, sebat ve sadakati esas alan bir cemaatin manevi desteğiyle gerçekleşecektir. Bu cemaat, hak uğrunda mücadele ederken, Mesih-i Deccal ile savaşan son gruba kadar devam edecektir.²⁵

HZ. MEHDÎ NE ZAMAN ÇIKACAK?

Hz. Mehdi'nin çıkışını tüm dünyaya duyuracak olan bir sesin semadan geleceği ve bu

sesin her dilde anlaşılacağı rivayet edilmektedir.²⁶ Deccal'in çıkışı da aynı şekilde tüm dünyaya hızlıca duyurulacaktır. Bu rivayetler, haberleşme araçlarının büyük bir gelişim göstereceğini, her olayın kısa sürede tüm dünyada duyulacağını ifade etmektedir. Deccal bu araçları kötülük için kullanırken, Hz. Mehdi aynı araçları iyilik ve hakikat için kullanacaktır.

Hz. Mehdi'nin çıkışı, baskıcı bir yönetim döneminin ardından gerçekleşecektir.²⁷ Rivayetlere göre, dünyada İslam ümmetini temsil eden bir halife kalmadığında Hz. Mehdi görevine başlayacaktır.²⁸ Bu durum, İslam ümmetinin liderlik boşluğu yaşadığı bir döneme işaret etmektedir. Ayrıca Hz. Mehdi'nin yeniden hilafeti tesis edeceği, Resûlullah'ın yoluna uygun bir yönetim tarzını tesis edeceği belirtilmektedir.²⁹

MEHDÎ GELDİĞİNDE DÜNYANIN DURUMU

İnsanlık tarih boyunca çeşitli fitnelere karşılaşılmışsa da, âhîrzaman fitnesi bunların en kötüsü olarak tarif edilmektedir. Bu dönemde Deccal ve Süfyan gibi şahıslar insanları inançsızlığa sürükleyecek, zulüm yaygınlaşacak ve haramlar helal sayılacaktır.³⁰ Hz. Mehdi böyle bir zamanda ortaya çıkacaktır. Hadislerde, bu dönemde İslam dışı her şeyin revaç bulunduğu ve fitnenin hemen her tarafa yayıldığı anlatılmaktadır.³¹

Hz. Mehdi'nin çıkışı, şiddetli çatışmaların, kan dökmenin sıradanlaştığı, insanların haksız yere öldürüldüğü bir zamana denk gelecektir.³² Bu dönem, toplumun ahlaki olarak çöküş yaşadığı ve kıyamet alâmetlerinin yoğun şekilde görüldüğü bir dönemdir. Din, dünya karşılığında satılır, zulüm ve günah yaygınlaşır, aile bağları zayıflar ve toplumsal düzen bozulur. Rivayetlerde bu karışıklıklar ile birlikte kıyametin de yaklaştığı ifade edilerek, insanların bu fitneden Allah'a sığınmaları tavsiye edilmiştir.³³

Deccal, bu karanlık atmosferde ortaya çıkacak ve Hz. Mehdi onunla mücadeleye başlayacaktır. Daha sonra Hz. İsa gelecek ve

Hız. Mehdî ile birlikte İslam'ı hâkim kılmaya mücadelesine destek verecektir. Hadislerde, bu dönemde korku, açlık, kıtlık ve fitnenin artacağı belirtilmektedir; Hz. Fatıma'nın soyundan bir kişinin bu karmaşayı düzelteceği ve Kıyametin büyük alâmetlerinden birinin bu çıkışı olacağı ifade edilmektedir.

MEHDÎ NEREDE ÇIKACAK?

Hız. Mehdî'nin Âl-i Beyt'ten olduğu bilinmekle birlikte, çıkış yerinin Arapların dışındaki bir bölge olacağına dair rivayetler bulunmaktadır. Tirmizî'nin bir hadisine göre, Hz. Mehdî Araplara hakim oluncaya kadar Kıyamet kopmayacaktır;³⁵ bu da onun Araplar arasında çıkmayacağını işaret eder. Diğer rivayetler, onun Doğu tarafından³⁶, özellikle Horasan, Amuderya³⁷ ya da Anadolu'ya yerleşmiş Türkler arasından geleceğini işaret etmektedir.³⁸ Siyah sancaklılar olarak nitelendirilen bir topluluğun, Hz. Mehdî'ye destek vereceği ve onun liderliğini kabul edeceği belirtilmiştir.³⁹ Bu sancaklıların kahramanlıkları ve Hz. Mehdî ile olan bağlantıları, İslam'ın hâkimiyetinin bu bölgeden yükseleceğine dair güçlü bir işaret olarak görülmektedir.⁴⁰

Muhyiddin Arabî'ye göre, Hz. Mehdî'nin en büyük düşmanları, İslam hukukunu temsil eden fakat onun içtihatlarına karşı çıkan bazı âlimler olacaktır. Hz. Mehdî'nin gelişi, İslam âlemindeki ihtilafları ve çelişkileri ortadan kaldıracak; onun liderliğiyle, İslam dünyasında yeni bir birlik ve düzen tesis edilecektir. Bu süreçte Hz. Mehdî, hem korkulan hem de umut edilen bir lider olarak tanımlanmaktadır.⁴¹

HZ. MEHDÎ'YE OLAN İHTİYAÇ

Âhırzamanın karmaşık ve kaotik atmosferi, Hz. Mehdî gibi bir kurtarıcıya olan ihtiyacı zorunlu hale getirmektedir. İnsanlık, ihtilafların, zulmün ve fitnelerin yoğun olduğu bir dönemde, adalet ve huzuru sağlayacak bir lider arayışındadır. Allah Resûlü (sav), Hz. Mehdî'nin böyle bir dönemde gönderileceğini müjdelemiş, onun zulümle dolmuş

dünyayı adaletle dolduracağını ve insanları tatmin edecek bir yönetim sergileyeceğini bildirmiştir.⁴² Hadislerde ayrıca Süfyanî fitne ve Deccal gibi tehlikelerden bahsedilerek, bu dehşetli dönemde Hz. Mehdî'nin rolüne işaret edilmiştir.⁴³

Âhırzamandaki fitneler, insanları ahlaki çöküşe ve umutsuzluğa sürüklemektedir. Bu süreçte Cenab-ı Hak, tarih boyunca olduğu gibi, insanlığı kurtaracak büyük şahsiyetler yaratmaktadır. *"Dünya herc-ü merc olduğu, fitneler zuhur ettiği, yollar kesilip insanlar birbirlerinin mallarını yağma ettikleri; büyük küçüğe merhamet, küçük de büyüğe saygı duymadığı zaman, Allah [Hz. Mehdî'yle] dalâlet kalelerini fethedecek, kapalı kalbleri açacak, dini ilk zamanlarda ikâme ettiği gibi âhırzamanda da yeniden ikâme edecektir. Dünya zulümle olduğu zaman adaletle dolduracak birisini gönderecektir."*⁴⁴

Bu asrın âlimlerinden Mevdûdî, Hz. Mehdî'nin çağının en bilinen lideri olacağını ve dünya problemlerine derinlemesine nüfuz edeceğini ifade etmektedir. Hz. Mehdî'nin liderliği altında İslam, fikrî, kültürel ve siyasi alanlarda büyük bir inkılap yapacak, adalet ve huzuru tesis edecektir.⁴⁵ Bediüzzaman Said Nursî de her dönemde bir nevi mehdîlerin geldiğini, ancak âhırzamanda büyük bir Mehdî'nin, Ehl-i Beyt'ten bir zat olarak ortaya çıkacağını belirtmiştir.⁴⁶

Hız. Mehdî'nin gelişi, Deccal'ın fitnesini ortadan kaldırmak ve iman sahiplerine dayanma gücü kazandırmak açısından önemlidir. Hadis-i şeriflerde, Hz. Mehdî'ye duyulan ihtiyaç nedeniyle Allah'ın, dünyanın yıkılmasına bir gün kalsa dahi bu süreyi uzatarak onu göndereceği belirtilmektedir.⁴⁷ Bu kurtarıcı, imanları tazeleyecek, zulmü sona erdirecek ve insanları adaletle kavuşturacaktır.

MEHDÎ NELER YAPACAK?

Hız. Mehdî, hem maddî hem de manevî alanlarda geniş bir ıslahat gerçekleştirecek bir liderdir. Onun liderliği, İslamı asr-ı saadet dönemindeki gibi tekrar diriltmek⁴⁸

ve bid'atları ortadan kaldırmak üzerine kuruludur. Dinî prensipleri hayata geçirerek Sünnet-i Seniyye'yi ihya edecek⁴⁹ ve İslam'a yönelik tahribatları onaracaktır.⁵⁰ Bu süreçte, Süfyan ve Deccal gibi İslam düşmanlarına karşı manevî bir mücadele yürütecek;⁵¹ ilim ve fikir yoluyla hakkı galip kılacaktır. Hz. Mehdî'nin mücadele yöntemi kânsız, barışçıl ve ikna yoluyla olacaktır.⁵² Bu mücadelesinde kendisine destek veren bir şahs-ı manevî, yani ehl-i iman topluluğu da yer alacaktır.

Rivayetlere göre, Hz. Mehdî sadece inanç alanında değil, toplumun her kesiminde reformlar yapacaktır. O, İslam'ın hükümlerini dünya genelinde hâkim kılarak adaleti tesis edecek, İslam'ı modern zamanların sorunlarına uygun şekilde uygulamaya koyacaktır. Onun bu önemli vazifeleri, hem dünya hem de ahiret saadetini hedef alan bir liderlik anlayışını ortaya koymaktadır.

Hız. Mehdî'nin etrafında toplanan kişiler sayıca az, fakat ihlas, sadakat ve sebat açısından oldukça güçlüdürler.⁵⁴ Başlangıçta Bedir Ashabı gibi sadece birkaç yüz kişi kadar olan bu topluluk,⁵⁵ azim ve cesaretleriyle manevî bir ordu gibidir.⁵⁶ Tesanüd ve ihlasla hareket eden bu samimi insanlar, Süfyan'ın oluşturduğu tahribatı ortadan kaldırmak için çalışacak, Allah yolunda hiçbir zorluktan korkmayacaklardır. Geceleri ibadet eden, gündüzleri cesurca mücadele eden bu insanlar,⁵⁷ karşılaştıkları zorlukları onları durduramayacaktır.⁵⁸

Hız. Mehdî, yalnızca Süfyan'ın engellemeleriyle değil, aynı zamanda taklitçi içtihad âlimleri ve bir kısım hocaların muhalefetiyle de karşılaşacaktır. Mevdûdî, Hz. Mehdî'nin getireceği yeniliklere ilk tepkiyi, alışılmış düzenin bozulmasından rahatsız olan ulemâ ve sofilerin vereceğini ifade eder. Buna rağmen, Hz. Mehdî ihlaslı destekçileri ile birlikte mücadeleye devam edecektir.⁵⁹

DİĞER ÖNEMLİ İCRAATLARI İSE ÖZETLE ŞUNLAR OLACAKTIR:

Kalpleri Birleştirmek: Hz. Mehdî, inanç

birliği sayesinde insanların kalplerini birleştirecek, toplumda dostluk, kardeşlik ve saygıyı tesis edecektir. Onun liderliği, inançları tahkike dönüştürerek manevî bir huzur ortamı sağlayacaktır. Bu süreçte Hz. Mehdî, kalpleri yumuşatarak ortak bir amaç ve birlik duygusu oluşturacaktır.⁶⁰

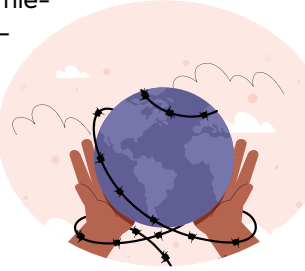
Adalet ve Barış: Hz. Mehdî, zulmün yaygın olduğu bir dönemde adaleti tesis ederek dünyayı barış ve huzura kavuşturacaktır.⁶¹ İnsanlar İslam'ın ilk dönemlerindeki gibi güven ve adalet içinde yaşayacak, kan dökülmeyecek, zulüm sona erecektir.⁶² Onun dönemi, insanların iyilikle dolduğu, kötülöklere bile iyilikle karşılık verildiği bir barış çağı olacaktır.⁶³

Bolluk ve Bereket: Hz. Mehdî'nin liderliği altında, dünyada büyük bir bolluk ve bereket dönemi yaşanacaktır.⁶⁴ İnsanlar, İslamî değerler ışığında çalışkanlık ve fedakârlık gibi erdemlerle refaha kavuşacaktır. Zenginlikler cömertçe paylaşılacak, üretim ve kaynaklar artacaktır. Rivayetlere göre, Hz. Mehdî malı cömertçe dağıtacak ve insanlara refah sağlayacaktır.⁶⁵

Dünya Hâkimiyeti: Hz. Mehdî, Hz. Zülkarneyn ve Hz. Süleyman gibi dünya hâkimiyetine sahip olacaktır.⁶⁶ Ancak bu hâkimiyet, manevî ve fikrî alanlarda gerçekleşecek, İslam'ın hakikatlerini tüm dünyaya yayacaktır. Onun delilleri karşısında en inatçı kimseler dahi itiraz edemeyecek, anarşi ve terörizme karşı İslamî hakikatlerle bir set oluşturacaktır.

İstanbul'un Fethi: Hz. Mehdî, Deccal'ın manevî işgaline uğramış İstanbul'u fethedecek ve burayı manevî olarak yeniden ihya edecektir.⁶⁷ Bu fetih, savaşız ve manevî olarak gerçekleşecektir. İstanbul'un fethi, onun İslam'ı yayma ve dünyayı huzura kavuşturma misyonunun bir parçası olacaktır.⁶⁸❖

NOT: Bu yazının tam metnine ve kaynaklarına zaferdergisi.com'daki sayfasından ulaşabilirsiniz.

Sağlıklı Bir Aile Ortamı Oluşturmak ve Sürdürmek İçin Öneriler

“Kocam iyi bir insan ancak evlatlarımızın yetişmesinde maddiyattan öte pek bir rolü yok. Oğlumun ve kızlarımın, babalarını bir banka olarak görmelerinden rahatsızım.”

FEYZULLAH AKDAĞ
PSİKOLOJİK DANIŞMAN

Soru: “Hocam iyi çalışmalar diliyorum. Üç çocuklu bir anneyim. Evlatlarıma en iyi şekilde anne olmaya gayret ediyorum. Kocam iyi bir insan ancak evlatlarımızın yetişmesinde maddiyattan öte pek bir rolü yok. Özellikle oğlumun babasına ihtiyacı var. Halimiz vaktimiz yerinde elhamdülillah. Kocama bu talebimi her ilettiğimde geçim derdinden zaman kalmadığını söyleyerek bana çıkışıyor. Ama oğlumun ve kızlarımın babasız bir dünya kurmalarına razı değilim. Onların gün geçtikçe babalarını bir banka olarak görmelerinden rahatsızım..”

Cevap: Bu rahatsızlığınız şu zamanın en kıymetli rahatsızlıklarındandır. Zira günümüz ailelerinde baba, kadın için de çocuk için de sadece para getiren ve bunun dışında sorumluluk almayan, işte yorulduğu için gezmeye ve eğlenmeye sonsuz kredisi olan imtiyazlı bir kişilik olarak karşımıza çıkar oldu. Oysa bir erkek için evin geçimini sağlamak ne başa kakılacak bir şeydir, ne de diğer tüm sorumluluklardan el çekip keyif sürme aracıdır.

Evlilik, cinsiyetlere göre değişen sorumluluk ve özveri gerektiren bir kurumdur. Eşlerden biri bu sorumluluk ve özverilerden kaçınmaya gayret ettiği takdirde bu maalesef diğer eşin sömürülmesi manasına gelir. Bu durum sömürülen eşin ya hayat boyu yıpranmasıyla ya da sömürülen eşin de artık tüm sorumluluklarından kaçmasıyla son bulabiliyor. İşin en dramatik taraflarından biri de sorumluluktan kaçan eşin bütün sorumlu-

luklarını diğer eş yüklenirken yıllar içerisinde sorumluluktan kaçan eşin ev halkı üzerinde herhangi bir etkisi ve yaptırımı da kalmıyor. Zira yıllarca sorumluluktan kaçan eşle yol alınamadığı görülünce aile üyeleri onsuz bir dünya kurmaya başlıyorlar haklı olarak. Sorumluluktan kaçan eş yıllar sonra bu gerçeği ya önemli bir olayda ya da emekli olduktan sonra fark edebiliyor. Bu da onun için yıkıcı bir yüzleşme olabiliyor.

Bu yıkıcı yüzleşmelerin olmaması adına kadın ve erkeğin ailedeki rollerine uygun olarak taşın altına ellerini koymaları çok önemlidir. Sizin sorunuz özelinde evli erkeklerin aile içerisinde sorumluluk üstlenmekten kaçınmasının birden çok sebebi olabilir. Bunlardan bazıları kültürel alışlagelmiş rollerden ve büyütülme tarzından kaynaklanırken, bazıları bireysel tercihler ve psikolojik faktörlerle ilişkili olabilir. Geleneksel toplumlarda erkekle-

rin “ailenin geçimini sağlayan kişi” rolüne sıkıştırıldığını görürüz. Bu rol, ev içindeki bakım ve sorumlulukları genellikle kadınlara yükler. Erkekler bu rolün dışında hareket etmekten kaçınabilir ya da buna gerek duymayabilir.

Bazı erkekler ev işlerinde ya da çocuk bakımında yeterince bilgi sahibi olmadığını düşünebilir. Bu, sorumluluk almaktan kaçınmalarına yol açabilir. Ev işlerine katılım göstermeyen erkekler, uzun süre bu sorumluluklardan muaf tutulmuş olabilir. Özellikle, genç yaşlarında aileleri tarafından bu işleri yapmak zorunda bırakılmamış bireyler, bağımsız yaşamda veya evlilikte benzer bir konfor alanını koruma eğiliminde olabilir.

Bazı erkekler, iş hayatındaki yoğunluk ve stres sebebiyle evde ekstra yük almak istemez. Dinlenme ihtiyacı, sorumluluk paylaşımını geri plana atmasına neden olabilir. Evet, zorlaşan ve pahalanan hayat mücadelesinde çalışan eşlerin daha fazla yıprandığı gerçeğini inkâr edemeyiz. Hatta bu durumda olan baba ve annelere neden çalıştıklarını sorsak tamamına yakını “evlatlarımız için çalışıyoruz” derler. Bu cevap son derece doğrudur lakin evlatların ve eşlerin tek ihtiyaçları para ve paranın getirdiği maddiyat değildir. Maddeci bir topluma dönüşürken bu hakikati atlamak ve anlamamak, işkolik ebeveynleri, paralı ama başıboş evlatları sonuç veriyor. Bu durumdan rahatsız olmak ve çözüm yolları aramak zorundayız. İşte bu durumda, eşlerden birinin sorumluluk almaktan kaçınması, yalnızca bir taraf üzerinde yük oluşturmaz; aynı zamanda, eşler arası iletişim ve çocukların gelişimi üzerinde uzun vadeli etkiler doğurur.

Problemlilik sorumluluk dağılımı, eşler arasında dengenin bozulmasına yol açacağı için karı-koca ilişkilerinde de yıkıcı etkileri olur. Bu durum, tartışmalara, karşılıklı suçlamalara ve hatta duygusal mesafelenmeye neden olur. Yukarıda bahsettiğimiz “onsuz bir dünya” kurma durumu da böylelikle ortaya çıkar.

Erkekler çocuklarıyla yeterince zaman geçirmez ve ilgilenmezse, çocukların bilin-

çaltına ebeveyn rollerine dair yanlış mesajlar yerleşebilir. Örneğin, çocuklar “baba, sadece para getirmek için vardır” gibi yanlış bir algı geliştirebilir. Buna karşılık tüm sorumluluğu taşıyan kadınlar, fiziksel ve duygusal olarak bitap düşer.

Ailede sorunların çözümü her zaman mümkündür; yeter ki her iki taraf da iletişim kurmaya ve çaba göstermeye istekli olsun. **Sağlıklı bir aile ortamını sürdürmek için şu önerileri değerlendirmekte fayda var:**

- Eşler arasında sağlıklı bir iletişim kurulabilmesi için duygular ve beklentiler açıkça paylaşılmalıdır. Erkeklerin sorumluluk almasının kadın için ne tür bir yük oluşturduğu, sakın bir şekilde ifade edilmelidir.

- Eşler aileleri için yaptıkları işleri başa kakma aracı olarak görmemelidir. Zira evlenmek, çocuk sahibi olmak kendilerinin seçimiydi ve bunun sorumluluklarını da almak zorundadırlar.

- Aile üyelerinin tek ihtiyaçlarının para olmadığını psikolojik, duygusal, ruhsal ihtiyaçlarının da olduğunu hatırdan çıkarmamalıdır.

- Bazen eşinizle olan ilişkinize özel şeyler yapmayı ihmal etmeyin. Unutmayın siz sadece ebeveyn değil eş ve bireysiniz de.

- Aile arasında zaman geçirmek ve birbirini daha iyi anlamaya çalışmak, ilişkiyi güçlendirir. Aile içinde yapılan aktiviteler de bu sürece katkıda bulunabilir.

- Çocukların gelişim dönemine göre her bir çocukla arada bir özel ilgilenmek, onlara ufak jestler yapmak, kendilerini özel hissettirmek sizin onlar üzerindeki etkisizi artırır.

- Sadece kadınlar değil, erkekler de anlaşılmayı ister. Erkeklerin hayatındaki iş stresi veya kaygıları göz ardı edilmemelidir. Aynı şekilde, erkeklerin de eşlerinin üzerindeki yük karşı daha empatik olması gerekir.

- Eğer sorunlar büyümüş ve çözülemez hale gelmişse, bir aile danışmanına başvurmak iyi bir çözüm olabilir. Danışmanlar, çiftlere daha sağlıklı iletişim ve iş birliği yolları konusunda yardımcı olabilirler.❖

düşünceler

HAZIRLAYAN: **ASLINUR BAHAR**

İnsanoğlu dünyayı zapt eder, ama 'ağzını' zapt edemez!

— **HZ. MEVLÂNÂ (KS)**

Açık sözlü olmak iyidir; en kötü ihtimalle sonradan kaybedeceklerini en başta kaybedersin.

— **MARK TWAIN**

İnsanın sadece acısı değil, bu kadar acımasız oluşu da üzüntü veriyor.

— **İBRAHİM TENEKECİ**

Kardeşiz demek yetmez. Habil misin, Kabil mi? Onu netleştirmek lazım.

— **SEZÂİ KARAKOÇ**

Kitaplar hiç solmayacak çiçeklerdir.

— **R. HERRICK**

Ahlak yoksa insanlık biter...

— **PROF. DR. NEVZAT TARHAN**

Kırdığın şeyi tekrar birleştirmen, onu bir bütün yapmaz.

— **İBN RÜŞD**

İnsanları yoran yaşadıkları hayat değil, taşıdıkları maskelerdir.

— **SHAKESPEARE**

Her belâ ancak bir günah sebebiyle gelir ve ancak tövbeyle ortadan kalkar.

— **HZ. ALİ (KV)**

İşimiz vaktimizden çok.

— **HASAN EL-BENNA**

Cehaletten daha ağır fakirlik olmaz.

— **İMAM GAZÂLÎ (RA)**

Bu karanlık gecede, bana sabahı müjdelediler.

— **DR. MUHAMMED İKBAL**

Bilirsin, ancak gözlerimizin ferî sönmeye yüz tuttuğunda keskin bakmaya başlar akıl gözümüz.

— **PLATON**

İnsan ancak yüreğiyle baktığı zaman gerçeği görebilir. Gerçeğin mayası gözle görülmez.

— **SENAİ DEMİRCİ**

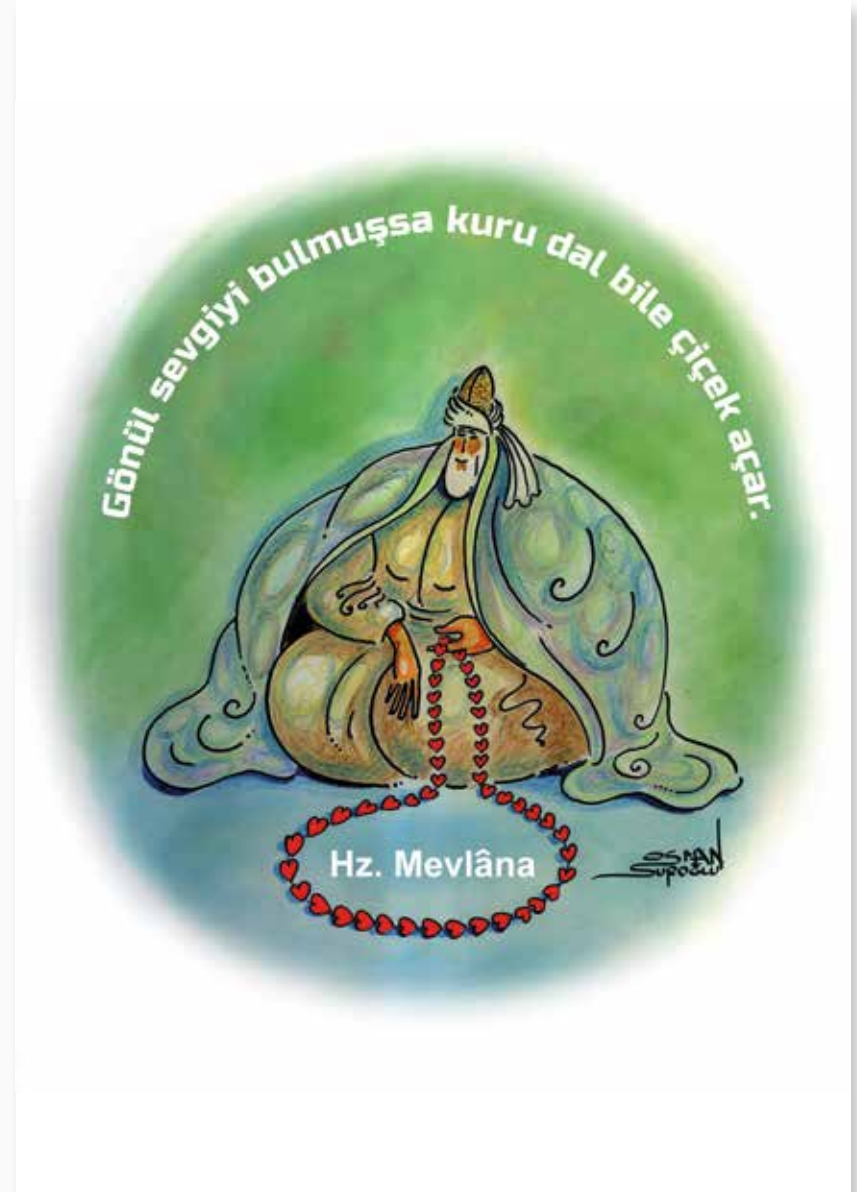
Akıllı adam aklını kullanır. Daha akıllı adam başkalarının da aklını kullanır.

— **BEYDEBA**

Seni bir şey için seven, o şeyin bitmesiyle senden yüz çevirir.

— **İMAM MAVERDÎ**

HÂL DİLİ
OSMAN SUROĞLU

Hakkı görenler kalbindeki göz ile

yahut
gözündeki kalb ile bakanlardır...

M. Selahaddin Şimşek

